NOVICE

GLASILO SZDL OKRAJA KOČEVJE

LETO I. Št. 6

Izdaja okrajni odbor SZDL Kočevje

Ureja uredniški odbor

Odgovorni urednik Jože Košir

List izhaja vsako drugo soboto

Cena 10 din

V KOČEVJU, DNE 28. APRILA 1956

Ponosno dvignimo rdeči prapor,

ki ga slovenski narod nikdar ni pustil omadeževati

Ko je bil pred 66 leti na kongresu Druge internacionale sprejet sklep o praznovanju 1. maja, so po svetu mnogo govorili o solidarnosti delavskega razreda, o njegovi povezanosti, njegovih skupnih koristih in ciljih.

Slovensko delavstvo je začelo praznovati 1. maj leta 1890, leto dni po tem, ko je ustanovni kongres Socialistične internacionale sklenil, naj ga delavci vseh dežel praznujejo kot praznik dela. Dejstvo je, da so začeli Slovenci praznovati 1. maj že leto dni po sklepu Druge internacionale, to je v letu, ko so ga začeli praznovati delavci velike večine velikih in malih industrijsko tedaj razvitih evropskih držav.

Prvi maj je imel od vsega začetka socialistični značaj. Delavci so vsako leto nosili v svojih gumbnicah rdeče nageljne ali rdeče pentlje, v svojih sprevodih pa ognjenordeče prapore, znamenja mednarodne solidarnosti delavstva vseh dežel, znamenja skupnega stremljenja v socializem, v družbo brez političnih meja, skupna znamenja boja za dosego človeških pravic, za dosego osemurnega delavnika, človečanskih odnosov in priznanja delavskega praznika.

Slovenski delavci spadajo med delavce tistih dežel, ki so se morali za pravico do praznovanja 1. maja najbolj boriti. Nobena prireditev ni stala delavstva večjih žrtev kot boj za pravico praznovanja 1. maja. Skoraj vsako leto so bili zapori polni delavcev, ki so hotell praznovati svoj praznik. In to je bilo tudi drugod. Milijoni so v boju za pravico praznovanja 1. maja prišli ob zaslužek in kruh. Vsako leto je na 1. maja nekje tekla delavska kri.

Na Kočevskem so krasili delavci in napredni kmetje svoje hiše z brezovimi vejicami vse do zloglasne Obznane. Delavski razred na Kočevskem je pričakoval vlake, ki so bili okrašeni z zastavami. To je bilo delo kočevskih rudarjev in drugih delavcev in je tedaj tudi budilo revolucionarnost množice.

Leta 1928 se je pripravljalo formiranje partijske celice na Kočevskem. Že leta 1929 pa je bila postavljena prva partijska celica, ki je dala nov polet našemu delavstvu in kmetu. Sindikalne organizacije so postale še bolj revolucionarne in s tem se je poživilo polit. delo med delavci. Prvi maj je postal zopet boj živ praznik delavstva in organizirani so bili štrajki: tako štrajk kočevskih rudarjev, kjer je intervenirala celo vojska. Tu se je izkazala borbenost kočevskih rudarjev, ki so obkoljeni od vojske imeli svoj shod in kljub aretacijam delavcev na Rudniku niso popustili, temveč so predrli vojaški obroč. pobegnili v gozd in nadaljevali tam s shodom. Po večdnevni stavki so socialdemokrati stavko izdali. Tudi v ribniški opekarni je bila stavka, ki jo je skušal zatreti ribniški Rudež s četo vojakov. Velika stavka pod vodstvom KPJ je bila v kočevski tekstilni tovarni leta 1935 in je trajala 16 dni.

Kočevski rudarji so nekoč postavili ponoči pred praznikom mlaj, na katerega so obesili rdečo zastavo. Direktor je zahteval, naj se mlaj podere, delavci pa tega niso dovolili. V noči med 1. in 2. majem so orožniki ta mlaj spodžagali in odnesli zastavo. Leta 1934 je pred 1. majem kočevska mladina razobesila rdečo zastavo na okrajno glavarstvo.

»Svoboda« na Kočevskem je organizirala pod vodstvom KP na dan 1. maja shode in izlete, kot so to bili shodi v Koprivniku, Pahorju, Grintovcu, na Mestnem vrhu in tudi v ribniški dolini. Žandarmerija je delavcem vedno skušala preprečiti shode in preganjala je napredno misleče ljudi. A iz tega delavskega razreda na Kočevskem je pozneje zrasel kočevski bataljon, ki ga je vodil narodni heroj Jože Klanjšek. Ta bataljon je 1. maja 1942 zavzel Brod na Kolpi.

Med narodnoosvobodilno vojno so sovražniki naših narodov vsakega 1. maja še otipljiveje občutili na lastni koži neomajno silo našega ljudstva, moč njegove vojske, gnev naših partizanov. V mestih so bile na ta praznik vse ulice kar poprek posute z listki, hiše pa popisane z gesli, ki so pozivala ljudstvo v boj proti zavojevalcu, po hribih so goreli kresovi, simboli upornega ljudstva, enote ljudske vojske pa so v teh dneh bile okupatorjeve čete.

Letos pa praznujemo 1. maj v znamenju nadaljnjega poglabljanja in krepitve delavske demokracije v naši domovini, v znamenju neomajne delavske solidarnosti z vsemi naprednimi delavskimi množicami na svetu.

Mesto borbenega revolucionarnega delavskega razreda je danes v organih delavskega upravljanja, v svetih državljanov, v zbornicah proizvajalcev. Naša revolucija oblikuje nove odnose med ljudmi. Mesto revolucionarnega delavskega razreda je nadalje v prvih vrstah celotnega družbenega, kulturnega in javnega življenja, kjer delavski razred neumorno uveljavlja svoja plemenita, delavska in kulturna pojmovanja. Mesto revolucionarnega delavskega razreda je torej v boju proti ostankom sovražnikov delavskega razreda in njihovega protiljudskega delovanja. Delavski razred se mora boriti proti klerikalizmu in proti malomeščanskim komodnežem, biti mora prvi v neumornem, ustvarjalnem delu v tovarnah, rudnikih, delavnicah in na polju, prvi tudi pri gospodarskih ter družbenih odločitvah v našem javnem mnenju, političnem in kulturnem delovanju, kjer je to edina zmagovita pot delavskega razreda naše domovine v socializem.

Vinko Muhič

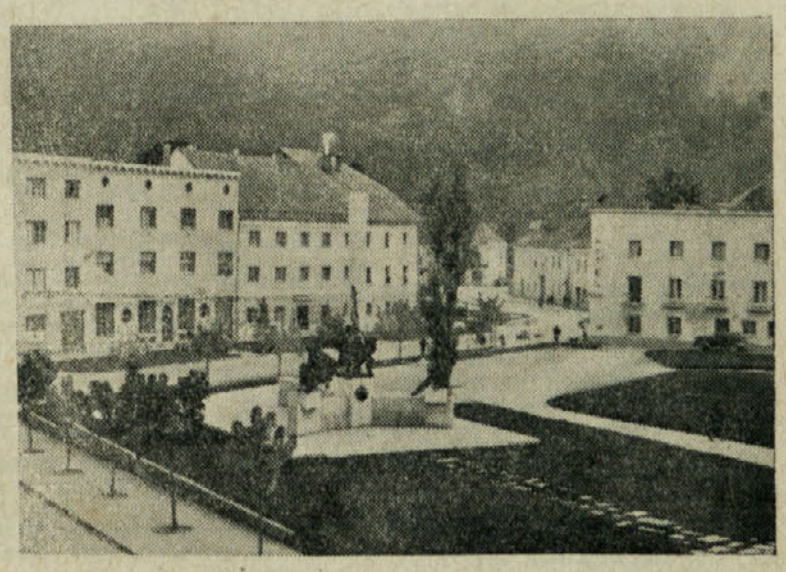

PROSLAVA 1. MAJA V KOČEVJU

Dne 30 aprila ob 19.30 svečana akademija v Šeškovem domu.

Dne 1. maja ob 9. uri parada ob sodelovanju rudniške godbe, predvojaške vzgoje, gasilcev, PLZ, Partizana, gimnazije, osnovne šole, sindikatov, podjetij in ostalega prebivalstva.

Meščani, okrasite mesto!

OB ZBORU BRIGADIRJEV

Bilo je v soboto zvečer. Skozi mesto je tekla štafeta mladincev s prižganimi bakljami. Iz zvočnikov so odmevale borbene pesmi. Ljudje so se zbirali in hiteli na akademijo v Šeškov dom.

Tovariš Stane Repar je govoril o mladinskih delovnih akcijah, peli so dijaki z gimnazije, zaigrali tamburaši, gimnazijski folkloristi pa so zaplesali nekaj plesov v narodnih nošah.

Zunaj smo prižgali taborni ogenj in se zvrstili v kolo. V noč je ob spremljavi harmonike zazvenela stara brigadirska pesem. S prasketanjem ognja in pesmijo so se pomešali spomini na dni, ko smo po trdem delu s krampom in lopato prav tako kot nocoj razigrano doživljali najlepše čase svoje mladosti. Kdor je bil v brigadi, ne bo pozabil brigadirskega življenja. V skupnem delu je v nas raslo tovarištvo in ljubezen do domovine.

V nedeljo zjutraj se je v koraku z rudniško godbo zbrala mladina, da sprejme brigadirje iz ostalih krajev našega okraja. Po sprejemu smo odkarakali na stadion, kjer je bil slavnostni del zborovanja. Govoril je tovariš Rudi Bregar, član ZK LM Slovenije, ki je v svojem govoru orisal pomembne uspehe, ki jih je dosegla mladina v času delovnih akcij. »Mi smo gradili progo, proga je gradila nas ...« je dejal med drugim in v teh kratkih besedah podčrtal pomen deleža našega prostovoljnega dela.

V imenu OK Zveze komunistov je zbor pozdravil tovariš Jože Klarič, ki je vsem udeležencem zbora želel dobrodošlico, čestital k doseženim uspehom in rekel: »Boriti se za socializem, biti socialist, se pravi biti mlad ... živeti v nenehnem prizadevanju za uresničenje ciljev socializma.«

Z zbora so bila poslana pozdravna pisma tovarišu Titu, Mihi Marinku in CK LM Slovenije.

Med nami je oživel brigadirski duh in kljub slabemu vremenu smo gledali še nogometno tekmo, atletsko tekmovanje in odbojko.

Vračali smo se na svoje domove in čeprav nas je močil dež, je bilo v naših dušah svetlo in lepo.

Brigadir

PRISPEVEK K RAZGOVORU O ŠOLSKI REFORMI

Odkritega državljana

HOČEMO IMETI!

Zakaj vas otrok ne uboga?

Šolska reforma je prav sedaj predmet razgovorov vseh delovnih ljudi in tudi prosvetnih delavcev. Z njo prilagajamo šolo družbenemu razvoju in postavljamo tudi prosvetnega delavca resneje v krog družbenih problemov in odnosov med ljudmi. Mnogi, ki so bili do sedaj ograjeni s šolskimi stenami, bodo morali za naprej aktivneje poseči v življenje. To pomeni, da bo nova šola resneje postavila pred nas ne le izobrazbo, ampak tudi vzgojo in s tem oblikovanje državljana, takega, ki ga naša družba potrebuje. Vzgajati po družbenih zahtevah pa je nemogoče, če teh ne poznamo. Nujnost razvoja nas sili, da postanemo na tem področju širši, kajti prosvetni delavec, ki je omejen le na šolski red in učne ure, teh zahtev sam ne bo mogel izpolniti in tudi otroku kot domovini ne koristiti.

Vse zahteve, ki se postavljajo pred nas, niso majhne. Terjale bodo mnogo truda od slednjega vzgojitelja. Mnogokje bomo morali postati ne le aktivni vzgojitelji otrok, ampak tudi vzgojni svetovalci staršem. Le enotni nazori in stališča šole in roditeljev bodo lahko gradili osebnost smelega in odkritega značaja. O posledicah neenotne vzgoje, ki jo prejema lepo število naših otrok, želim povedati nekaj misli.

Nadaljevanje na 3. strani

NOV DELAVSKI SVET PRI »ZIDARJU«

V nedeljo, ko je Kočevska proslavljala dan brigad, je kolektiv splošno gradbenega podjetja »Zidar« volil nov delavski svet. Novi delavski svet bo štel 35 članov in bodo v njem zastopana vsa gradbišča tega gradbenega podjetja. Na 7 voliščih je skupno volilo preko 600 ljudi (skoraj 100 odst.). Glede na splošne težave, na katere zadevajo naša gradbena podjetja zaradi spremenjene gospodarske politike, bo moral delavski svet reševati vrsto vprašanj, ki so bistvenega pomena za nadaljnji razvoj tega največjega gradbenega podjetja v našem okraju.

ing. Mikoš

PO SVETU

Nedvomno je v središču zanimanja svetovne javnosti v zadnjem tednu obisk sovjetskih voditeljev maršala Bulganina in Hruščeva v Angliji. Čeprav si svet ni upal preveč obetati od tega obiska, je vendar skoraj iz vseh poročil, ki jih objavljajo vodilni časopisi v raznih državah, razvidno, da največji del človeštva goji velike nade ob tem obisku.

V zadnjem času verjetno noben obisk kakega tujega državnika ni bil zavit v tak molk in tajnost, kakor ravno obisk sovjetskih voditeljev v Angliji. Čeprav so jim pokazali najmodernejše angleške letalske naprave, center za atomske raziskave in še nekatera vojaška središča, angleški uradni krogi ničesar ne povedo o uspehih razgovorov med angleškimi in sovjetskimi državniki. Izvedelo se je le to, da so bili v začetku razgovori precej mučni in napeti, da pa so pozneje prebili led, da je ton razgovorov postal zaupnejši in prisrčnejši in da so izmenjali gledišča o mnogih vprašanjih, ki zanimajo obe deželi.

Iz izjav sovjetskih državnikov, ki sta jih dala v Angliji, pa lahko sklepamo, da je Sovjetska zveza živo zainteresirana na tem, da se odnosi med njo in Anglijo izboljšajo in da Anglija kot posrednica pripomore k izboljšanju odnosov tudi med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami. Ker je sovjetsko veleposlaništvo v Londonu obvestilo angleško zunanje ministrstvo, da sta sovjetska državnika pripravljena imeti ob zaključku svojega obiska v Angliji tiskovno konferenco, lahko sklepamo, da so razgovori v Londonu rodili tudi dobre rezultate in da verjetno o tem želita govoriti oba državnika.

PRIJATELJI

Med prizadevanja Jugoslavije, da krog svojih prijateljev čimbolj razširi, sodi tudi obisk norveškega zunanjega ministra v Beogradu. Od zadnje vojne nas z Norveško vežejo prijateljske vezi, ker so mnogi norveški državljani v vojnih letih pomagali številnim našim internirancem. Tako se v severni Norveški še danes za eno izmed tamkajšnjih vasi uporablja izraz: srbska vas. Zveza borcev Jugoslavije je poslala Maršalu prošnjo, naj z diplomami odlikuje norveške državljane in tiste norveške kraje, ki so se med vojno posebno izkazali v pomoči interniranim Jugoslovanom. Maršal je prošnjo sprejel in Jugoslavija bo skupaj z norveškimi pripadniki odpora odlikovala vse tiste, ki so med vojno kakor koli pomagali našim ljudem.

Predsednik Svetovne federacije bivših borcev je na kongresu Zveze borcev Srbije dal priznanje tej naši organizaciji za veliko pomoč in podporo, ki jo je nudila Svetovni federaciji v prvih dneh njenega obstoja.

Po še nepotrjenih vesteh v tujih časopisih bo v mesecu juniju obiskal Jugoslavijo predsednik indijske vlade Nehru.

V Franciji je zanimanje za obisk maršala Tita vedno večje in francoski tisk in javnost z velikim zanimanjem spremljata priprave na ta obisk.

Delegacija naše Ljudske skupščine namerava v maju obiskati Izrael, medtem ko bo našo državo obiskala delegacija Ljudske skupščine Češkoslovaške.

Tovariš Moša Pijade je vodil jugoslovansko delegacijo na obisk v Bolgarijo. Delegacija je bila povsod prisrčno sprejeta in kaže, da se bodo obnovili dobri odnosi, kakršne je naša država z Bolgarijo že imela pred resolucijo Informbiroja.

INFORMBIRO RAZPUŠČEN

Iz Moskve je prišlo obvestilo, da so se komunistične stranke sporazumele in razpustile svoj informacijski biro. Obvestilo trdi, da ta urad ni več potreben. Glede na veliko škodo, ki jo je ta urad s svojim napadom na Jugoslavijo in z vso svojo politiko povzročil socialistični stvari v svetu, smo mnenja, da že dolgo časa ni bil več potreben.

Natečaji za akademije in šole JLA

Državni sekretariat za posle narodne obrambe je tudi v 1956. letu razpisal natečaje za vojne akademije in šole za aktivne oficirje in podoficirje JLA.

Važnost natečajev je v tem, da JLA dobi nov, mlad kader, dostojno nadomestilo za stare borce NOV, ki se danes, v večini primerov odpuščajo iz JLA zaradi izčrpanosti, bolezni in ran, dobljenih v minuli vojni.

Jugoslavija je mnogonacionalna država in po Ustavnem zakonu, temelju državne uprave, mora biti enakopravnost vsepovsod v naši družbi in ravno tako v JLA. Z omenjenimi natečaji želi Sekretariat za narodno obrambo zagotoviti v JLA enakopravnost s tem, da tudi iz Ljudske republike Slovenije dobi v svoje vrste odrejeno število mladih kadrov, čuvarjev neodvisnosti naše socialistične domovine.

Sinovi padlih borcev, enostranske ali dvostranske sirote, ki imajo potrebne šolske kvalifikacije predvidene v natečaju, imajo vsekakor pogoje, da nadaljujejo s tradicijami svojih očetov in mater pred vojno in za časa NOB ter s tem dajo tudi svoj častni delež v naporih za izgradnjo srečnejše in boljše bodočnosti — ideal, za katerega so se borili, niso pa dočakali, njihovi očetje.

Kočevski okraj, ki je v času NOB odigral tako pomembno vlogo v borbi za osvoboditev Jugoslavije izpod tujega in domačega jarma, ima vso moralno pravico tudi v mirnem času dati svoj ravno tako veliki delež za obrambo meja, neodvisnosti in mirne izgradnje s tem, da bo iz svojih vrst, iz vrst mladine, dal Armiji mlade oficirje in podoficirje.

Želeti je, da bi bil v letu 1956 odziv na natečaje uspešen.

Vsa pojasnila glede pogojev za natečaj lahko dobite pri vojaškem odseku okraja, pri vseh občinah in krajevnih pisarnah, gimnazijah in šolah.

V. J.

K prazniku dela

Najlepše čestitke naročnikom, bralcem, sodelavcem in vsem delovnim ljudem,

Uredništvo in uprava »Novic«

OBČINSKA KONFERENCA LM v Dobrepolju

V Vidmu je bila v nedeljo 15. aprila 1955 v Prosvetnem domu občinska konferenca Ljudske mladine iz Dobrepolja, katere se je udeležilo nad 100 delegatov. Konference se je udeležil tudi tov. Janez Pirnat, predsednik okrajnega ljudskega odbora, Golob Ludvik, predsednik OKLMS za okraj Kočevje, Marjan Miklič, predsednik občinskega ljudskega odbora Videm-Dobrepolje in drugi javni delavci. Tov. Gale Miha, predsednik občinskega komiteja LMS iz Vidma je podal izčrpno poročilo, katerega bogato vsebino so delegati povzeli med razpravo. Večina diskutantov je živahno govorila o delu in vzgoji mladine. Posebno pa so bili vsi zadovoljni z besedami tov. Janeza Pirnata, ki so jim v svojih besedah dale pobud in elana za nadaljnje delo. Tov. predsednik je poudaril, kakšno vlogo ima in naj bi jo tudi v bodoče imela mladina pri utrjevanju družbenega upravljanja in pri delavskem samoupravljanju.

Na konferenci so bili sprejeti v organizacijo LMS tudi dijaki 3. in 4. razreda nižje gimnazije v Vidmu.

Ob koncu razprave so izvolili enajstčlanski komite.

Proslava 1. maja v Ribnici

Občinski sindikalni svet Ribnica, se je zavzel, da bo tudi letošnja proslava 1. maja — delavskega praznika vsega sveta — kar najlepše uspela. V ta namen je bil izvoljen poseben odbor, ki bo pripravil vse potrebno za proslavo. Pa poglejmo, kako bodo proslavljali v Ribnici! Na dan 28. aprila zvečer bo v domu Partizana svečana akademija. Zapeli bodo državno himno, sledil bo govor o pomenu delavskega praznika, recitacije šolske mladine, folklorni nastop članov sind. podružnic LIP, delavci kovinskega podjetja KZ Partizan pa bodo prikazali živo sliko dela svojega kolektiva; pevski zbor Partizana bo zapel več pesmi, člani kolektiva LIP bodo nastopili še z zborno recitacijo in kot zadnja točka bo prikazana živa slika dela in življenja naših železničarjev ter pripadnikov JLA.

Na dan 1. maja bo TVD Partizan skupno z JLA priredilo v gozdiču pri Ribnici (Lepovčah) ljudsko rajanje v naravi, kamor so vabljeni vsi prebivalci. Poskrbljeno je tudi za izlete med prvomajskimi prazniki. Predvideni so trije avtobusi, ki bodo odpeljali delovne ljudi 29. in 30. aprila na izlete v kraju ob morju, kot so Koper, Piran, Pula in Opatija. Prevoz bo brezplačen, stroške za gorivo pa bodo plačale sindikalne podružnice iz svojih blagajn.

Za naše kmetovalce

Z gozdovi moramo pametno gospodariti

GOSPODARJENJE NI SAMO STVAR LASTNIKA

Razumljivo je, da v teh naporih za sanacijo gozdnega fonda ne morejo biti izvzeta kmečka gospodarstva, še posebno ne, če računamo, da pretežni del (65%) gozdnih površin v Sloveniji pripada ravno privatnemu sektorju (na Kočevskem 23.000 ha ali približno ena tretjina).

Ker so potrebe po lesu ogromne, a stanje gozdov zelo kritično, postaja povsem razumljivo, da gospodarjenje tudi v kmečkih gozdovih ne more biti le stvar lastnika gozda, temveč se morajo vsi ukrepi, ki vodijo k poboljšanju lesnega gospodarstva, nujno odražati istočasno na državni in na privatni sektor brez razlike.

GOZD NE RASTE SAM

Kakšno važnost ljudska oblast posveča vprašanju gozdnega in lesnega gospodarstva, najbolj nazorno dokazuje zakon o gozdovih, ki vsebuje vse karakteristike naprednega gospodarjenja v gozdovih državnega in privatnega sektorja, in mu je namen, da se gozdovi čimbolj popravijo ali vsaj ne več uničujejo.

Materialno bazo, ki zagotavlja vsa potrebna gojitvena, varstvena in ureditvena dela, pravilno organizacijo gozdarske službe, najnujnejše gradnje in popravila potov, gozdnih cest in objektov (drevesnice, logarnice itd.) v kmečkih gozdovih, zagotavlja zakon o skladu za obnovo, gojitev in varstvo gozdov. Zastarelo je mišljenje, da gozd raste sam, on zahteva tudi gmotne žrtve, ki se v doglednem času bogato izplačajo. Tudi ostale uredbe in navodila, n. pr. o prepovedi žag venecijank ali o omejitvi sečnje iglavcev (tesanje itd.), a ravno tako veliki napori za čim večjo štednjo z lesom in njegovo čim boljše izkoriščanje, imajo edino nalogo, da se potrošnja z lesom uravnovesi s produktivno zmogljivostjo gozdov.

Koliko je nepotrebne nevolje pri gozdnih posestnikih zaradi izdajanja sečnih dovoljenj! Vendar če lastnik gozda ne gleda preveč ozko samo na svoje trenutne koristi, mora priznati, da so omejene sečnje nujnost, ki bodo ne samo v korist našemu celotnemu gospodarstvu, temveč v prvi vrsti tudi posestniku samemu.

Ing. Zdravko Šaubah

OBČNI ZBOR DIT

Na občnem zboru Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije OLO je govoril tovariš inženir Zdravko Turk, član matičnega društva LRS.

O problematiki našega gozdarstva in lesne industrije v preteklem letu je govoril društveni predsednik inž. M. Kuder. Nakazal je tudi smernice za tekoče leto. Občnega zbora se je udeležil sekretar Okrajnega komiteja ZKS tov. Klarič. Ob zaključku so izvolili nov upravni odbor, pri čemer je bil za predsednika ponovno izvoljen inž. Kuder.

Po občnem zboru je imel predavanje o gozdarstvu v Avstriji profesor inženir Zdravko Turk. Predavanje je bilo spremljano s skioptičnimi slikami. V. P.

ALI STE ŽE NAROČILI ZBIRKO »KMEČKE KNJIGE«?

Gotovo ste se že prepričali o veliki vrednosti knjižne zbirke »Kmečka knjiga«. Letošnji odlični program narekuje vsakemu človeku, da zbirko nemudoma naroči, da ne bo ostal brez nje.

Štiri koristne in obsežne knjige: Koledar Kmečke knjige za 1957, zanimiva povest Antona Ingoliča Ugasla dolina, tretji zvezek Zgodovine slovenskega naroda izpod peresa dr. B. Grafenauerja in Obnova našega sadjarstva, ki jo je napisal inž. France Adamič — vse za 300 din!

Rok prijav traja samo še do 1. julija t. l.

Založba »Kmečka knjiga«
Ljubljana, Miklošičeva 6

Pomladanski nasveti

PRIDELAJMO VEČ KORUZE

Pri sedanjem pomanjkanju koruze na trgu je pridelovanje koruze na Kočevskem še zelo gospodarsko. Pri saditvi koruze ni treba pozabiti na ugotovitev Kmetijske postaje v Kočevju na osnovi lanskoletnih gnojilnih poskusov. 1 kg superfosfata je lani dal približno 1 kg koruznega zrnja! Nadaljnji gospodarski račun je nepotreben; gnojenje koruze s superfosfatom je eden izmed gnojilnih načinov, ki se splača tudi pri novih višjih cenah gnojil. Sicer pa naj bi se naši kmetje sami o tem prepričali in sicer tako, da bi izbrali njivo, ki lani ni dobila fosfornih gnojil, t. j. superfosfata ali Thomasove žlindre, in naj jo polovico pognoje samo s hlevskim gnojem, a na polovici njive naj uporabijo tudi 5 kg superfosfata na 1 ar. Pridelek naj bi ocenjevali ne po višini koruznice, temveč po težini zrnja.

NIZKI FIŽOL POTREBUJE UMETNO GNOJILO

Kdor hoče pridelati lep pridelek njivskega nizkega fižola za zrno, naj nikar ne gnoji s hlevskim gnojem. Ta prija le v manjši količini stročjemu fižolu, nizki fižol je pa hvaležen za gnojenje s superfosfatom in kalijevo soljo.

PESO ZALIVAJMO Z GNOJNICO

Velik pridelek pese je mogoče doseči z zalivanjem z gnojnico. Treba pa je paziti na primerno oblačno oziroma deževno vreme in na to, da gnojnica ni prehuda; v tem primeru jo je treba razredčiti. Kdor nima gnojnične jame, lahko uporabi nitromonkal, seveda če mu žep dopušča z ozirom na nove cene gnojil. Uporabljati oboje, gnojnico in nitromonkal, pomeni razmetavanje dušika in ne plača truda.

VEČ DETELJE

Kaj pa detelje in travišča? Kdor bo tudi letos obilno kosil. Kdor ni, je lani obilno pognojil z žlindro, ta naj uporabi superfosfat na deteljiščih in nitrofoskal na travnikih. Vedeti pa je treba, da s samimi gnojili na kočevskih tankih zemljah ne bo trajnega uspeha. Dobro razvita živinoreja omogoča odvajanje dela hlevskega gnoja na travniške površine. Uvedba gnojilnega kolobarja na travnike, v katerem bo na vrsti vsako četrto leto hlevski gnoj, bo ogromno povečalo količino in kakovost osnovne krme. Boljša osnovna krma pomeni pa manjšo odvisnost naših kmetovalcev od nakupa močnih krmil, ki so za povprečnega gospodarja večkrat nekoliko predraga.

GNOJITI PO KOLOBARJU

Še nekaj besed o gnojnici. Po mnogih naših vaseh teče prosto po dvoriščih in obcestnih in obpotnih jarkih in onečeja vasi. Lepa skladanica vreč nitramonkala in kalijeve soli bi bila, če bi količino dušika in kalija v gnojnici izrazili v imenovanih gnojilih. Kdor nima gnojnične jame, naj se nad tem zamisli.

Kdor jo ima, naj razmisli tudi o tem. Nikar gnojnico uporabljati vedno na istih travnikih, ki leže najbliže dvorišču. Gnojnica je travnikom zelo koristna, toda če jo uporabimo v gnojilnem kolobarju.

Slabe posledice enostranskega gnojenja z gnojnico na travnikih vidimo v izginjanju detelj iz travne ruše, razrastu zelišč, ki so skoraj brez krmske vrednosti. Ker vsebuje gnojnica le dušik in kalij, povzroča gnojnica pri rastlinah povečano lakoto po fosforni hrani. Vedimo torej: urejeno gnojišče in sezidana gnojnična jama na splošno res zmanjšata potrebo po umetnih gnojilih, toda potreba po Thomasovi žlindri in superfosfatu je še večja!

ing. Volk Slavko

Poljanska dolina dobi vodovod

Kaže, da bo vodovod v Poljanski dolini za vasi Predgrad, Kovača vas, Deskova vas, Stari trg in Močile skoraj dokončan. Upamo, da bo električni tok v Dolskem studencu kmalu pognal vodno črpalko, ki bo napolnila rezervoar. Ta vodni zbiralnik pa bo dajal zaželeno vodo prebivalstvu poljanskih vasi, saj pred nekaj dnevi je tehnični inženir trasiral tudi vodno črto od Predgrada za vasi: Jelenja vas, Zagozdac, Gornja in Dolnja Podgora in Čepljani.

Čitajte in širite NOVICE, glasilo SZDL okraja Kočevje. Naročajte Novice fantom, ki služijo vojaški rok in svojcem v inozemstvu.

Že drugič praznujemo v Dragi

Bilo je spomladi leta 1942 na nedeljo 19. aprila. Sonce se je že nagibalo k zatonu, ko je prekinilo nedeljsko razpoloženje pokanje pušk in mitraljezov in detonacije ročnih bomb. Spraševali smo se, kaj to mora biti, vendar smo bili kmalu na jasnem. To je bil prvi partizanski napad, ki je bil izvršen iz zasede na Majevju na nekaj kamionov, napolnjenih z italijanskimi fašisti. Borba je bila zelo kratka, uspeh pa nadvse razveseljiv. Na cesti je obležalo nad tri četrtine vozečih se vojakov, partizani pa so se vsi zdravi vračali, težko obloženi z uplenjenim orožjem, strelivom in drugo vojaško opremo, ki so jo potrebovali za novodošle neoborožene prostovoljce. V naši vasi so imeli kratek počitek in so nam obrazložili potek napada, mi pa smo jih z zanimanjem poslušali. To so bili partizani, Rakovčani, med njimi sta bila tudi padla narodna heroja Iztok in Smeli. Glas o partizanih in njihovem uspešnem napadu je naglo odjeknil po vsej okolici in je povzročil oboroženo vstajo, ki je bila še tisti večer v vaseh Stari in Novi kot. Pol ure po odhodu partizanov so se naši možje in fantje poslavljali od svojih domačih ter z upanjem v zmago odhajali v gozdove, zavedajoč se, da jih kliče zasužnjena domovina in da z ostalimi rodoljubi naše teptane zemlje prispevajo svoj delež za našo svobodo. Prišel je čas, ki je spremenil naše mirno vaško življenje v življenje borbe in težkih pogojev. Borba je zajemala vedno večji razmah, sledili so novi prostovoljci iz ostalih krajev našega sektorja, kar je povečalo rakovško četo v bataljon Miloša Zidanška, kateremu je poveljeval Slavko Kovač-Smeli.

Tudi ostalo prebivalstvo se je tesno povezalo z našimi borci in je bilo pripravljeno na vse trpljenje in žrtve, ki jih zahteva sama borba.

Okupator je v povračilo za naš upor požigal vasi, streljal talce in prebivalce posameznih vasi kar v celoti odgnal v internacijo, misleč, da bo s tem zadušil našo borbo. Ne le da mu to ni uspelo, nasprotno je s tem še povečal borbenost našega ljudstva.

Ker nam je ostal 19. april 1942 v neizbrisnem spominu in ker je to za nas eden najpomembnejših dni v času NOB, si ga je naše ljudstvo izbralo za svoj krajevni praznik, ki bo letos drugič proslavljen. Organizacija ZB se ob podpori ostalih organizacij pripravlja na proslavo in želi, da bi se ta dan čimbolj svečano proslavili. I. Kec

Ob krajevnem prazniku v Dragi in za 1. maj čestitajo vaščanom in vsem delovnim ljudem ter jim želijo mnogo uspehov pri graditvi socializma:

OBCINSKI LJUDSKI ODBOR DRAGA — LOŠKI POTOK
Krajevni ljudski odbor Draga
organizacije ZKS, ZSDL, LMS, ZB NOV, RK ,
pionirji osnovnih šol Trava, Podpreska, Novi kot
KUD »Medvedjak« Draga
sindikalna podružnica GU Podpreska
Kmetijska zadruga Draga
podjetje »Jelka« Podpreska in
gostilne Kenda Vinko — Trava, Turk Franc — Draga in Turk Franc — Lazec.

PROGRAM krajevnega praznika v Dragi dne 29. aprila:
Gostovanje KUD iz Loškega potoka z igro »Pot do zločina« v Podpreski.

Ob 9. uri na krajevnem odboru v Dragi slavnostna seja občinskega ljudskega odbora Draga — Loški potok, nato odkritje spominskih plošč talcem v gozdu pri Dragi in Srednji vasi. Nastopijo pionirji, pevski zbor in tamburaški zbor iz Podpreske. Popoldne pa bo veliko ljudsko rajanje v Dragi.

Uspehi lovske družine v Ribnici

Prelepo površino, lovišče, ki zajema Veliko in Malo goro s 5000 ha gozdne površine, kjer živi rjavi medved, veliki rogati jelen, srnjak, dolgoušec, divji petelin in še mnogo drugih divjih živali, ki pomenijo prirodno bogastvo ribniške doline, je dala družba v upravljanje Lovski družini Ribnica.

Družina v Ribnici šteje 44 članov različnih poklicev in različnega socialnega sestava. Lovišče, ki ga je včasih upravljal graščak Rudež, danes upravlja delovni človek. Dne 7. aprila 1956 je imela družina v Ribnici svoj redni letni občni zbor za lovno leto 55/56. Na zboru so podali odborniki dobro pripravljena poročila o zaupanem jim delu.

V preteklem letu je lovska družina v Ribnici imela dokaj zadovoljive uspehe na gospodarskem področju ter je ideološko precej dvignila svoje članstvo. Zgradila je lepo lovsko kočo na Veliki gori, kar je terjalo dokaj naporov in vztrajnosti članstva. Člani so sleherno nedeljo od spomladi do jesenj neumorno gradili kočo. Skoraj ves material je bilo treba prenesti na ramah daleč stran od ceste, skopati in zgraditi kamenite temelje, opravljati tudi ostala dela ter kočo primerno opremiti, da služi danes tudi svojemu namenu. V to gradnjo je vloženih 2021 prostovoljnih delovnih ur in 217.985 dinarjev ter precej gradbenega materiala, ki so ga posamezniki darovali. Koča je danes vredna okrog 700.000 din. Če bi pa morali vse plačati, bi pa koča stala preko milijon dinarjev. Za zgraditev koče so prispevale v materialu in denarju razne ustanove, med njimi tudi Olepševalno društvo Ribnica 30.000 din.

Družina ima posebno dobro urejeno valjero, ki jo urejuje zaslužni lovec France Gorše.

Ker je lov v družini strogo kolektiven se tudi vsa uplenjena divjad proda in iztržek se steka v družinsko blagajno, služi pa za plačilo najemnine lovišča in drugih obveznosti. Tako ima naš delovni človek, ki je ljubitelj narave in gojitelj živali, možnost, da je lovec.

Na zboru družine je bil soglasno sprejet nov pravilnik, ki bo enak za vse družine v okraju Kočevje.

Posebno pohvaljeni za požrtvovalno delo v družini in procvit lovstva so bili naslednji tovariši: Vanič Lado, Gril Jože, Henigman Fridel, Gorše Franc in Bolha, ki je odkril krivolovstvo. Predsednik Okrajne lovske zveze Kočevje, ki je zboru prisostvoval, je v kratkih besedah podal priznanje družini in ji želel še mnogo uspehov.

Karol Pogačnik

CENE VAŽNEJŠIM PREDMETOM OD 1. DO 8. APRILA 1956
v dinarjih

Predmet	Cena na trgu v Kočevju	Cena v ostalih mestih LRS
Enotna moka	52	51
Bela moka	86	85
Krompir	18	14
Fižol v zrnju	75	60
Čebula	85	60
Kislo zelje	40	30
Jabolka	40	28
Goveje meso	240	220
Svinjsko meso	300	260
Prekajeno svinjsko meso	400	330
Prekajena slanina	400	325
Svinjska mast, domača	370	330
Svinjska mast, uvožena	336	327
Sveža slanina	320	280
Jedilno olje	336	335
Surovo maslo	600	500
Mleko	30	24
Jajca	15	11
Testenine	114	110
Naravni med	350	350

Delo Zveze zadružnic v Fari

2. aprila so imele zadružnice v Fari konferenco, ki so se je udeležile v lepem številu. Manjkale so le žene iz Slavskega laza; te so bile v času borbe najaktivnejše, sedaj pa ves čas stojijo ob strani.

Na konferenci so se pogovorile o raznih gospodarskih vprašanjih ter sprejele številne sklepe. Razvila se je živahna diskusija. Rečena je bila marsikatera pametna, kar dokazuje, da naše žene težijo za napredkom. To potrjujejo tudi želje, ki so jih skupno izrazile. Zanimajo se za spomladansko povrtninarstvo in bodo naročile sadike iz Kočevja, saj jih doma ne pridelajo dovolj. Nadalje so sklenile, da bodo na svoja dvorišča pričele uvajati le štajersko kokoš. V zvezi s tem bi bilo zelo koristno predavanje o povrtninarstvu in kokošereji. Organizirale bodo še predavanja o prvi pomoči in o zdravi prehrani.

Predlagale so celo, da bi zadruga ob podpori članov nabavila pralni stroj, ki bi služil vsem okoliškim vasem. To sicer ne bo mogoče narediti, dobile pa bodo skupni cementirani perilnik ob vaškem potoku.

Ker so govorili o zvišanju deleža in števila družinskih članov, je članica odbora Majetič opozorila žene, da je strah pred propadom zadruge neupravičen. Skupno delovanje in gospodarjenje je edino koristno, o čemer smo se že mnogokrat prepričali. Kdor torej hoče nasprotno, le zavira hitrejši gospodarski razvoj zadruge in naših vasi.

Da bi videle napredek na kočevskih državnih posestvih, bodo zadružnice v poletnih mesecih organizirale skupinski ogled le-teh.

Razen tega so se pogovorile še o marsičem in sklenile, da bodo sklepe predložile v potrditev občnemu zboru zadruge. Ker je bil ta vedno dopoldne, ko so žene zadržane doma, so soglasno zahtevale, da občni zbor zadruge preložijo na popoldanski čas, da bi tako tudi same lahko sodelovale. Tov. predsednik zadruge jim je to z veseljem obljubil. I. M.

Ing. Anton Zorc:

Zanimivosti

o živinoreji v Ameriki

V ZDA smo pogosto prišli v stik s gimnazijskimi profesorji, z zdravniki, z ljudmi iz upravne službe in drugimi; v razgovoru z njimi smo se čudili, kako je večina njih poznala celo podrobnosti njihovega kmetijstva in probleme kmečkih proizvajalcev. Takšnemu razumevanju je verjetno precej pripomoglo njihovo šolstvo. Prav iz tega razloga hočem na kratko opisati organizacijo njihovega šolstva.

Na šolah, ki ustrezajo našim višjim gimnazijam, je od celotnega števila ur določeno število ur za obvezne, določeno število ur pa za neobvezne predmete. Vsak dijak si sam izbere predmete, ki jih želi poslušati. Med neobveznimi predmeti je na večini gimnazij tudi kmetijstvo; poleg tega so še elektrotehnika, gradbeništvo, gospodinjstvo in podobno. Za poučevanje kmetijstva imamo tudi posebne kmetijske objekte, kot traktorsko-strojno delavnico in podobno. Na ta način že v gimnazijskem študiju izenačijo vrednost vseh poklicev, kar da zelo ugodne rezultate, ki se kažejo v ameriškem življenju.

Položaj farmarja v sklopu ameriškega gospodarstva sem zgoraj prikazal le v bežnih obrisih. Že iz tega pa moremo sklepati, da mu država posveča veliko pozornosti. To potrjuje še vrsta drugih ukrepov, s katerimi državna zakonodaja podpira farmarja, upoštevajoč, da je treba kmetijsko proizvodnjo stalno pospeševati, ker je v kmetijstvu majhen odstotek (12 %) prebivalstva, ki mora pridelati ogromno proizvodov za potrebe ostalih 88 % ljudi; ker mora kmetijstvo nuditi vrsto surovin za najrazličnejšo industrijo in ker je kmetijstvo prav zaradi proizvodnje hrane steber ostalim panogam gospodarstva, zlasti industrije. Prav v tem je opravičilo za vsestransko pomoč kmetijstvu, ki se kaže predvsem v ugodnih kreditih za reprodukcijo in za investicije, v sistemu obdavčenja (ki od ustvarjenih dohodkov odšteje investicije, izvršene v letu obdavčenja, in določen znesek za vsakega družinskega člana, šele preostanek dohodka se obdavči), v zagotovitvi vseh reprodukcijskih sredstev (gnojila, krmila, zaščitna sredstva i. pd.) v garantiranem odkupu presežkov kmetijskih proizvodov ter v vzorno urejeni pospeševalni službi. To je pa že predmet sledečega poglavja.

IV. UREDITEV KMETIJSKE POSPEŠEVALNE SLUŽBE

Kadar koli so nam Amerikanci opisovali načine, s katerimi so dosegli lepe rezultate v kmetijstvu, posebno v živinoreji, so navedli najprej svojo pospeševalno službo. Imenujejo jo extension service. Za to službo je treba predvsem podčrtati, da je enotna. Najtesneje so povezani raziskovalni zavodi s kmetijskimi visokimi šolami in s pospeševalno službo na terenu. Prav v tem je njena enotnost. Državna upravna služba se z neposrednim pospeševanjem kmetijstva sploh ne peča. V tem oziru se omejuje le na pravno službo, ki se tiče kmetijstva. Kmetijski strokovnjaki so pri upravni službi le toliko, da prisostvujejo raznim kmetijskim prireditvam, razstavam in pod. ter izrekajo priznanje v imenu državne uprave. V posameznih državah je v kmetijskih oddelkih navadno le po en kmetijski strokovnjak, več jih je samo pri federalnem kmetijskem ministrstvu. To pa zato, ker ima ta ustanova tudi zunanje politični značaj. Pri organizaciji kmetijske službe je največ poudarka na terenu. To najbolje vidimo iz uporabe denarnih sredstev za njihovo pospeševalno službo. Od vseh sredstev, ki so v ta namen na razpolago, potrošijo v federalnem merilu okrog 5%, v merilu zveznih držav približno 10 odst., preostalih 85 odst. pa se uporabi v okrajnem merilu, to je tam, kjer se proizvaja. Podrobna organizacija pospeševalne službe se v posameznih državah nekoliko razlikuje, v bistvu pa je povsod enaka. Kot primer ureditve pospeševalne službe bom opisal njeno organizacijo v državi Indiana.

Kakor v ostalih državah je pospeševalna služba tudi tu vezana na kmetijsko visoko šolo, ki ustreza naši fakulteti. Najtesneje je povezana s samo šolo in z oddelkom za raziskovanje ter je takole urejena:

na čelu je direktor, ki odgovarja za tri oddelke:

1. oddelek za raziskovanje — experiment station;
2. oddelek za pospeševanje — extension service;
3. oddelek za učenje, to je kmetijska fakulteta v ožjem smislu.

Posameznim oddelkom načelujejo pomočniki direktorja. Direktor istočasno načeluje tudi enemu navedenih oddelkov, navadno oddelku za šolstvo ali pa za extension službo. V našem primeru je direktor tudi dekan visoke šole. Vodstvo ostalih dveh oddelkov je navadno poverjeno pomočnikoma direktorja, ki za svoje delo odgovarjata direktorju. Na ta način je združena v eni osebi odgovornost za delo v vseh treh oddelkih. V praksi je redno tako, da izsledke oddelka za raziskovanje takoj poučujejo, na pospeševalnem (extension) oddelku pa prenašajo na proizvajalce.

Vsak od navedenih oddelkov ima svoje osebje, ki navadno dela le po programu svojega oddelka. Drugim oddelkom pomagajo le včasih, na primer posamezni specialisti pospeševalnega ali raziskovalnega oddelka predavajo tudi v šoli.

Za primer, ki ga opisujem, bom podrobneje navedel organizacijo pospeševalnega oddelka. Ima pet odsekov:

Odsek s 75 specialisti za obravnavo specialnih problemov. Njihova naloga je, da do kraja razčistijo probleme, ki pridejo s terena, in pomagajo farmarju pri izvedbi posameznih problemov na terenu. Na teren hodijo na poziv referentov in farmarjev ter na lastno pobudo. Specialisti so v stalni povezavi z okrajnimi referenti, jih seznanjajo z najnovejšimi pridobitvami kmetijske vede in jim pomagajo pri uvajanju teh izsledkov v prakso. Zato so ti specialisti povezani tudi s posameznimi proizvajalci. Pri obiskovanju farmarjev so šli specialisti redno z nam in videli smo, da res dobro poznajo posamezne farme in njihove probleme v proizvodnji. Naloga specialistov je tudi, da probleme iz proizvodnje, ki jih nakažejo proizvajalci ali kmetijski referenti, pomagajo rešiti, težje probleme pa prenesejo na oddelek za raziskovanje. Takšni problemi so tudi redna vsebina delovnega programa oddelka za raziskovanje.

(Dalje prihodnjič)

Iz življenja naših društev

TEKMOVANJE TURISTIČNIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Kočevju je priznano 2. mesto

Turistična zveza Slovenije je začetkom lanskega leta pozvala vsa turistična društva Slovenije na medsebojno tekmovanje v prirejanju turističnih tednov. Za to tekmovanje se je prijavilo 32 društev, med njimi tudi naše.

Te dni je posebna komisija zaključila svoje delo in predložila upravnemu odboru Turistične zveze Slovenije ocenjevalni predlog, ki je bil tudi v celoti sprejet. Turističnemu olepševalnemu društvu Kočevje je bilo priznano drugo mesto med 32 tekmujočimi društvi.

V obrazložitvi je ocenjevalna komisija naglasila posebno lepo okrasitev mesta in mestnih nasadov, vzorno povezavo društva z oblastnimi organi in množičnimi organizacijami.

Poleg lepega priznanja društvu je Zveza na svoji jubilejni skupščini podelila štirim vidnim članom društva dvoje srebrnih in dvoje bronastih častnih značk z lepimi diplomami.

To izredno lepo priznanje je v ponos in v vzpodbudo ne samo Turističnemu olepševalnemu društvu, ampak vsem požrtvovalnim organizacijam in društvom, ki so sodelovali pri prireditvah v času turističnega tedna, in vsemu prebivalstvu Kočevja.

Društvo se vsem najlepše zahvaljuje za lepo sodelovanje, posebno še TVD Partizan, vsem gostincem in Gostinski zbornici, DPD Svoboda Rudnik, kočevskim filatelistom in tako dalje.

Kočevje danes ni več slovenska Sibirija, ampak se je uveljavilo pri domačih in inozemskih turistih, ki radi obiščejo to lepo mestece. Tudi letos ima društvo v načrtu velike prireditve v času turističnega tedna in že sedaj vabi vsa društva, množične organizacije in vse prebivalstvo k sodelovanju, prebivalstvo pa pozivamo, da že spomladi okrasi svoja okna in hiše s cvetlicami in očisti okolico svojih hiš. Naša vrtnarija vam nudi vse potrebno. Prav tako poziva društvo vse prebivalstvo, da pazi na svoje nasade in čistočo mesta.

DELO MLADINE NA TURJAKU

Kljub velikim težavam se mladina na Turjaku vztrajno bori za svoj kulturni dvig. Organizirali so igralsko skupino s 26 člani in že pripravljajo Jurčičevega Domna.

Velike težave imajo zato, ker nimajo za igre primernega prostora. V zadružnem domu, kjer mislijo sedaj prvič nastopiti pred publiko, nimajo ne kulis ne stolov in niti prave razsvetljave. Toda s svojo hvale vredno vztrajnostjo bodo premagali tudi te ovire. In njihov trud gotovo ne bo zaman!

KUD Majda Šilc je gostovalo v Sodražici

Še vedelo se ni dosti, da si je mladina na Gori ustanovila KUD ter mu dala ime po narodnem heroju Majdi Šilc. Pa so ti v kratkem času naštudirali Jurčičevega Domna in nastopili z njim najprej na domačem odru na Gori, nato pa so se opogumili in prišli »na dlce« še v Sodražico. Res si človek ne bi mogel misliti, da so Gorniki taki korenjaki! Ne vemo, komu bi dali prednost, tako dovršeno in gotovo so nastopili vsi od prvega do zadnjega. Vendar pa le moramo posebej pohvaliti igralce glavnih vlog — Domna, graščaka Sovo, Meto, Anko, berača Urha, kmeta Jurco in Joška. Na preji pri Jurčičevih je bilo posebno lepo. Nabito polna dvorana je mlade igralce pošteno nagradila. To jim naj bo pobuda za nadaljnje delovanje, a tudi vabilo, da se v kratkem zopet javijo v Sodražici.

L. Sušin

Ljudska univerza v Stari cerkvi

Letos smo imeli pri nas šest predavanj ljudske univerze. Zaključili smo 4. aprila s predavanjem o lepotah južnega Jadrana, ki ga je imel s skioptičnimi slikami inž. Badan Tulij iz Ljubljane.

Predavanja smo zaključili za letos zato, ker so pred nami sedaj poljska in gozdna dela.

Vsa predavanja so bila poučna in zelo zanimiva, povečini spremljana s filmom. Predavatelji so bili iz Ljubljane in iz Kočevja. Potrudili so se, da so s svojimi predavanji čimbolj pritegnili prebivalce našega okoliša. Tako smo si pridobili precej znanja, ki nam bo koristilo v življenju.

Če smo od mesta oddaljeni, da bi si ogledali kake lepe filme ali si privoščili katere koli zabave, zlasti starejši ljudje in gospodinje, si želimo vsaj takih predavanj. Vedno smo nestrpno pričakovali, kdaj bomo dobili kakega predavatelja. Mladina in tudi odrasli so razpravljali nekaj dni po vsakem predavanju, kar pomeni, da so sledili predavanjem z zanimanjem. Predavanja so bila zelo dobro obiskana, kar so potrdili sami predavatelji in so dejali, da so vedno pripravljeni predavati pri nas.

Za kvalitetna predavanja in predavatelje je skrbel občinske odbor ljudske univerze v Kočevju, za kar se mu iskreno zahvaljujemo in priporočamo že sedaj za prihodnjo sezono.

M. Špirič

DEŽURNA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

Ob 11. uri ponoči ... Tovariš zdravnik, pridite takoj, otrok ima vročino že tri dni

Nekaj več kot dve leti imamo dežurno službo. Zdravniki opravljamo to dolžnost po en teden, od sobote opoldne do druge sobote opoldne. Praktično teče seveda dežurna služba ob delavnikih od 13. ure popoldne do 7. ure zjutraj ter ob nedeljah in praznikih, drugače pa poslujeta v Kočevju redno dve ambulanti, splošna ambulanta v mestu in obratna na Rudniku. Poleg tega so ljudje iz oddaljenih krajev redno vsak torek in sredo deležni zdravniške pomoči na svojih zdravstvenih postajah. (Predgrad, Banja Loka, Petrina in Osilnica.) V bližnji bodočnosti bomo to mrežo zdravstvenih postaj skušali še razširiti ter na ta način našemu delovnemu človeku v oddaljenih krajih še bolj približati zdravniško pomoč.

Mnogo je že bilo storjenega za izboljšanje zdravstvene službe v našem okraju, a mnogo nas še čaka. Trenutno je nam zdravnikom glede na majhno število težko storiti še kaj več, ker lahko trdim, da smo maksimalno obremenjeni, upajmo pa, da se bo v doglednem času tudi v tej smeri stanje izboljšalo. Za zdravnike je z zakonitim predpisom določen delovni čas 6 ur dnevno, lahko pa rečem, da delamo zdravniki tudi 8 ur pa tudi 10, 12 ali celo 14 ur dnevno. Spomnimo se nedavne epidemije gripe, ko smo imeli dnevno po 100 do 140 bolnikov v ordinaciji, poleg tega je imel dežurni zdravnik vsak dan še po 10 do 18 obiskov na domu. Morda ne razume vsakdo, kakšno je to delo, vsaj po nekaterih dejstvih bi zdravnik opravičeno sklepal, da so ljudje, ki njegovega dela ne razumejo pravilno. Katera so ta dejstva? Poglejmo si jih pobliže. Po celodnevnem delu se zdravnik uleže k zasluženemu počitku. Ob 11. uri ponoči ga zbudi telefon. Na vprašanje, kaj je, dobi odgovor, da ima otrok vročino že tri dni. Vprašamo, ali je treba čakati tri dni in potem zbuditi zdravnika četrti dan, in to ponoči? Več kot enkrat smo zdravniki ponoči na poziv vstali ter šli k »težko bolnemu« otroku, ki pa je bil brez vročine ter je sladko spal. A da bi bili taki obiski vsi vsaj v mestu, ne, za take primere se često kliče celo rešilni avtomobil. Zdravnikova dolžnost je ob vsakem času, podnevi in ponoči pomagati človeku, ki je njegove pomoči potreben. Vendarle je pri vsem tem treba pomisliti na to, da je tudi zdravnik človek, ki je prav tako kot vsak drug potreben vsaj nekaj spanja. Zgodi se tudi, da se zdravnik ravnokar pripelje z obiska, na primer v Kočevski Reki, ko mu v dežurni ambulanti sestra pove, da kličejo na obisk v Livold. Tam izve, da je bolnik že več dni bolan. Ali je bilo treba čakati tako dolgo? Ali obolenja ne bi bilo mogoče javiti prej in bi se obisk opravil spotoma? Ne bi omenjali teh primerov, če bi bili osamljeni, a zavzemajo tolikšen obseg, da predstavlja to nepotreben izdatek za Zavod za socialno zavarovanje, na drugi strani pa nepotrebno izčrpavanje zdravniškega osebja. Pravilno je in absolutno nujno, da zdravniška dežurna služba deluje brezhibno, a ne v tem smislu, da bi dežurni zdravnik hodil k bolnikom, ki bi mogli sami priti v ordinacijo, zlasti s krajev, ki imajo redne prometne zveze. Tudi v zdravstveni službi ne gre brez določenega načrta. Zdravnik si mora svoj dragocen čas razdeliti, zlasti dežurni zdravnik, ki mora poleg dežurne službe opravljati tudi vsakodnevno redno ordinacijo. Obiske na domu si mora razdeliti, da jih glede na čas najracionalneje opravi, kar pa ni mogoče, če se obiski na domu naročajo ob katerem koli času, kot se je to doslej dogajalo. Treba bo uvesti red, po katerem se bo javilo potrebo obiska na domu najkasneje do 2. ure popoldne, po tem času pa se bo sprejemalo naročila le za najnujnejše primere, kot na primer kompliciran porod, nezgode, krvavitve in nenadna težka obolenja. Na ta način se bo z razumevanjem s strani ljudi dežurna zdravniška služba v marsičem izboljšala. Koliko lažje bo delo dežurne službe, če bo zdravnik do 2. ure popoldne vedel, kam mu je iti, in bolnik bo tudi prej deležen pomoči.

Velik požar v Karlovici

Pretekli ponedeljek (9. t. m.) je ob 16.45 v Skladišču suhe robe KZ Karlovica izbruhnil požar. Požar je nastal zaradi razpoke v dimniku. Skupna škoda na zgorelem poslopju skladišča in na vskladiščeni suhi robi je okoli 4 milijone dinarjev. Da je prišlo do požara, je krivda samega vodstva KZ in poslovodje skladišča, ker nista podvzela po Kočevju vpeljano redno zdravniško žarnovarnostnih ukrepov v skladišču. Imeli so na primer poleg dimnika vskladiščeno suho robo. Tudi drugače so bile požarnovarnostne mere v tem skladišču zelo slabe; edino, kar so imeli za požarno varnost, je bila azbestna posoda brez vode. Za druga sredstva je bilo škoda denarja in zato jih KZ ni niti nabavila.

Kljub nagli intervenciji in pomoči domačega prebivalstva se je požar širil z neverjetno naglico. Škoda, da nima gasilsko društvo v Karlovici nobenega orodja! To pa je spet krivda njih samih, saj kljub trikratnemu pozivu Občinske gasilske zveze Velike Lašče niso hoteli sklicati občnega zbora. Dalje niso hoteli v preteklem letu izkoristiti 150.000 din sredstev, ki so jim bila namenjena. S tem bi si lahko nabavili vsaj ročno brizgalno. Požar v skladišču naj bo prebivalcem Karlovške doline resen opomin, da tudi njihov kraj potrebuje prostovoljno gasilsko društvo. Če bi namreč gasilci imeli takoj pri rokah brizgalno, bi se dalo še marsikaj rešiti. Sicer so res na kraj požara prišli tudi gasilci iz Dvorske vasi in še nekaterih drugih krajev, ali na žalost je bilo to prepozno, ker je požar tedaj zajel že precejšen del poslopja. Pri gašenju požara so sodelovala gasilska društva Dvorska vas, Dolnje Retje, Velike Lašče, Rašica, Ponikve, Rob, Veliki Osolnik in Karlovica. Po končanem požaru se je tudi pokazalo, da ni pravega razumevanja za dežurno službo na požarišču. Vsekakor ne bi bilo potrebno prerekanje, kdo bo ostal dežurni in čigave cevi se naj uporabljajo. Nujno potrebno bi bilo, da gašenje tako velikega požara vodi član občinske gasilske zveze.

Viktor Dragoš

MLADA ŽRTEV PROMETNE NESREČE V SODRAŽICI

V petek 20. aprila se je po ribniški dolini hitro raznesla vest o hudi prometni nesreči v Sodražici, ki je terjalo mlado življenje. Tega dne popoldne je šla Tanko Milka iz Vinic v Sodražico s kolesom, da bi kupila stvari, ki jih je rabila za ročno delo. Malo pred Sodražico jo je dohitel avtomobil, ki je vozil drobilec za kamen. Ravno v trenutku, ko je avto Milko dohitel, se je drobilec prevrnil s kamiona na deklico, ki je bila na mestu mrtva. Omeniti moramo, da je bil drobilec malomarno pritrjen na avto, kar je imelo tudi usodne posledice. Pogreb nedolžne žrtve, ki je bila stara komaj dobrih 10 let, je pokazal, kako je bila Milka priljubljena pri ljudeh. Bila je ena od najboljših učenk v šoli Sušje. Starši so jo imeli zelo radi, saj je bila pridna in jih je tudi vedno ubogala. Na zadnji poti so jo spremili šolski tovariši, učiteljstvo iz osnovne šole Sušje in drugi. Na njen prerani grob je bilo položeno 10 vencev. Pri odprtem grobu so se poslovili od pokojne Milke njena sošolka ter učiteljica Rozika Mastnik. Za Tankovo družino je smrt male Milke res velik udarec ter ji izrekamo naše sožalje ob tako veliki nesreči.

Kdo je kriv, da vas otrok ne uboga?

Nadaljevanje s 1. strani

Zato, ker nekateri starši želijo, da otrok živi tako in se vzgaja tako, kakor so bili oni vzgojeni, se otroci uče dvojne morale. Šola pred učence postavlja eno, dom jih uči drugo, tako da otrok pri najboljši volji ne more vedeti, kdo ima prav. Samo en primer. Prirodopisni pouk otroci poslušajo dvakrat. V šoli smo se o prirodi pogovarjali tako, kakor znanost zahteva, oziroma tolmači prirodne pojave. Pouku so učenci živo sledili. Nekateri so povedali tudi nasprotujočo razdelitev nežive prirode. Dejali so: Gospod nas je učil, da je neživa priroda vidna in nevidna. Vidna je voda, zemlja in kamen, nevidna pa je nekje drugje, zato je ne vidimo.« To znanost so v nekaterih primerih podprli tudi starši. Kaj smo storili s tem? Postavili smo otroka v središče razlag, vendar otrok ne ve, katera je prava. Išče si pravega odgovora in rešitve. Šoloobvezni otrok je premlad, da bi našel pravo rešitev. Gotovo je otrok začuden nad dvojnostjo razlage. Vzbujajo se mu dvomi, kdo ima prav, zakaj se naj odloči: za učiteljevo ali drugo razlago. Otrokovo mišljenje je razklano na dvoje. Opazovanje v šoli kaže, da se tako oblikujejo otroci z grobim in nespoštljivim odnosom do kogar koli. Zelo so predrzni, nezaupljivi in samosvoji. Svojim součencem malo zaupajo, radi se prepirajo, so neodkriti in lažnivi. V družini tarnajo: »Kakšna je sedaj doraščajoča mladina, nič ne posluša, ne uboga itd.« Toda ali je otrok kriv, da je postal tak? Ne. Tu so največ krivi starši (in morda tudi šola, če na posledice dvolične vzgoje starše ni opozarjala), ker niso aktivno vključeni v tok družbenega razvoja, da bi svojim otrokom lahko povedali resnico. Razumljivo je, da v družbenem razvoju ne bomo krenili nazaj, ampak naprej, zato je izhod le v tem, da se starši bolj potrudijo spoznati zahteve novega časa. Nihče jim ne odreka pravice, da si obdržijo svoje nazore, vendar nimajo pravice, da jih vsiljujejo otrokom. Naša domovina noče imeti državljanov, ki so sposobni dvoličnega gledanja. Odkritega državljana hočemo imeti, ki so mu jasni cilji naše poti, zlasti pa dobro znani ideali, za katere so mnogi raje dali sebe, kakor jih izdali. Starši, ki skušajo svoje zastarele nazore uveljaviti tudi pri otrocih, pač ne morejo trditi, da imajo svoje otroke radi. Otroka imeti rad, pomeni, lajšati mu pot v življenje. Treba je dati otroku možnost spoznati družbene zahteve, kajti če bo te poznal, bo tudi lahko našel pravo mesto v družbi.

Značilno je, da nekateri starši celo navajajo otroke, da bi kljubovali šoli. V mojem razredu je nek učenec prihajal v šolo zelo pogosto brez domačih nalog. Zaradi tega bi moral nekajkrat napisati stavek: »V šolo se ne prihaja brez domačih nalog!« Drugi dan je prišel v šolo brez napisane naloge. Dejal je: »Očka mi ni pustil pisati. To boš pisal takrat, kadar bo tovariš zvezke kupoval.« Otrok je pri tem ravnanju dobil potuho in občutek, da mu nihče nič ne more. Prej ali slej pa bo do samih staršev pokazal tak otrok enako kljubovalnost. Tak je. Nikogar noče poslušati, le sam sebe ima najrajši. Ljubezen je bila zgrajena s podkupovanjem, s potuho, zato se bo kmalu porušila, otrok bo postal sebičen in samosvoj.

OČE BO PRETEPEL OTROKA DO NEZAVESTI

Spričo navedenih ugotovitev je razumljivo, da so otroci, ki prejemajo dvolično vzgojo ali skušajo zahtevam šole kljubovati, najslabši pri učenju. Temu se ne čudim, ker vem, da tega niso krivi sami. Kadar se razgovarjam z roditelji, mi prav radi pravijo: »Premalo je strogosti v šoli. Palice bi bilo treba. Mojega dajte na mojo odgovornost.« Starši, ki surovo silo močnejšega priporočajo šoli, jo gotovo gojijo doma. Poglejmo kaj dosežejo. Nekaj učenk in učencev je prihajalo v šolo večkrat brez domačih nalog. Dobili so podpis v zvezek, da se starši o tem seznanijo. Drugi dan mi dva učenca prineseta ponarejene podpise. Lagala sta. Ena učenka ni imela podpisa, opravičevala se je, da ga je pozabila doma. Čez par dni, ko je bilo pozabljanje le prepogosto, sem ugotovil, da se učenka podpisa ni upala pokazati. Bala se je očeta, ker je prav isti dan svojega sina, njenega brata, zaradi neke malenkosti tako pretepel, da je otrok ležal v nezavesti in so zaradi hudih bolečin iskali zdravniško pomoč. Tako ravnanje je vse prej kakor vzgojno. Človek, ki ga oblikujemo s silo, je ponavadi slabič, brez volje ali pa je nasilen in surov. Res je, da brez vsakih zahtev in strogosti ne moremo vzgajati, vendar je nujno, da tudi starši iz svoje družinske prakse črtajo tepež, podkupovanje in popuščanje. Tudi zelo zaposleni starši bi morali najti za otroka toliko časa, da bodo živeli z njim in ne samo ob njem.

OTROKA JE TREBA NAVADITI NA RED

Vzporedno s priporočanjem surove sile šoli nekateri zelo radi pripovedujejo: »Naš se doma uči cele dneve. Vedno ga naganjamo k učenju.« Vendar praksa kaže drugače. Zvezek domačih nalog se zelo pogosto pozabi doma. Isto ostali zvezki in čitanke. Nekateri učenci nimajo zavitih zvezkov. V šolo prihajajo umiti le po nosu. Tudi pouk pogosto zamujajo. Vse to kaže na velik nered doma, ki vpliva tudi na učenčev nered v šoli. Starši bi pač veliko napravili za svojega otroka s tem, da bi ga navajali na red. Dokler svojih stvari otrok ni pospravil, dokler ni uredil svojih šolskih dolžnosti, tako dolgo bi morala biti mati in oče nepopustljivo trda in ga v nobenem primeru ne smeta pustiti k igri ali ga zaposliti s fizičnim delom. Starši, ki otroku pišejo račune, sestavljajo slovenske naloge, svojega otroka nimajo radi. Saj ga vendar s tem trgajo od samostojnega dela in učenja. Oni naj le pregledajo ali je otrok nalogo opravil ali ne, če je prav ali ne, pa bo pregledala in popravila šola.

Tu je le nekaj pojavov, ki so lastni otrokom, ki prejemajo dvolično vzgojo. Vse zelo jasno priča, da bodo morali šola in starši bolj aktivno graditi enotne principe družbene vzgoje. Otrok, ki mu bo naša stvarnost blizu v življenju, ne bo odpovedal. Sam bo segal po knjigah, ker bo spoznal, da ga lenoba pri učenju lahko oblikuje le v nepotrebno motovilo, ne pa v družbeno koristnega človeka. Človek, ki ni družbeno vzgojen, ki prejema družbeno nekoristno vzgojo, ne more postati družbeno koristen. Upam, da bodo vsi starši, ki silijo otroka učiti se dvojne morale, prej ali slej doživeli razočaranje. Fant in dekle bosta dorasla, zahtevala bosta osebno svobodo. Če s tem storita družbeno koristno delo, nima nobeden pravice objokovati neposlušnost mladine. Spoznal je resnico, zato se bo podrejal zahtevam, ki mu omogočajo doseči njegov življenjski cilj.

Vse te zahteve bo vsakdo od roditeljev lahko izpolni, če bo imel svojega otroka resnično rad, mu želel dobro, da bo sam živel v prepričanju, da se otrok ne uči za šolo, ampak za življenje.

Ludvik Golob

Obletnica smrti Jožeta Šeška

27. aprila 1942 so italijanski okupatorji s pomočjo izdajalcev odkrili v novem bunkerju v Konca vasi pri Kočevju borca za delavske pravice in voditelja komunistične Partije na Kočevskem Jožeta Šeška. Po nečloveškem mučenju v kočevskih zaporih so ga prepeljali v Ljubljano in ga skupaj z devetimi tovariši ustrelili.

Kot sin revnih staršev je Šeško že v zgodnji mladosti občutil vse krivice stare Jugoslavije. S težavo je končal svoje študije. Moral si je pomagati z instrukcijami ter drugim delom, da se je preživel in doštudiral. Kmalu je stopil v vrste komunistične mladine in delal s tovariši Borisom Kidričem, Edvardom Kardeljem in drugimi. Po končanih študijah pa kot komunist ni dobil službe. Leta 1940 pa je bil celo zaprt in interniran v Bileči in Ivanjici.

Šeško se je nenehno boril za stvar delavskega razreda in njegove pravice; boril pa se je tudi proti ponemčevanju na Kočevskem in budil narodno zavest. Ko so v naše kraje prišli fašisti, je bil med prvimi, ki se jim je upri. Pričel je organizirati oborožen upor. Skrbel je za ustanavljanje odborov OF, za pomoč partizanskim borcem, za širjenje idej Komunistične partije med množicami. Kot sekretar okrožnega komiteja za Kočevsko je postal vodilna osebnost osvobodilnega gibanja pri nas. Bil je strah za sovražnike, ki so ga stalno zasledovali. Šele po zaslugi izdajalske roke je bil ujet. Toda seme upora je bilo na Kočevskem že posejano. Tisoče novih borcev je odšlo v gozdove in maščevalo smrt heroja Jožeta Šeška.

S. Repar

O Kostelu in Kostelcih

Ko prideš iz Kočevja, hodiš, predno prideš k nam, preko pustih gmajn in kraških goličav, nenadoma pa se ti odpre nov svet. Pred tabo se pojavijo mlade skalne gore, ki strmo padajo v dolino reke Kolpe. Prav ob Kolpi ugledaš hribček, kjer si je nekdanji fevdalec utrdil svoje bivališče in kjer so še danes razvaline nekdanjega kostelskega gradu, po katerem ima vsa dolina svoje ime.

Tu narava ni štedila z lepoto. Med tesnimi vrhovi si je reka Kolpa vrezala svojo slikovito pot. Povsod so raztresene male vasice in samotne kmetije, ki so preživele čase fevdalnega gospodstva in mogočne kostelske graščine. Ko se Ribničan še stiska k topli peči, je tu doli že pomlad. Senožeti ob Kolpi krasi pisana flora, saj si lahko nabereš v majskih dneh po skalah kostelskih vrhov tudi narcis in neke vrste rododendrona.

Tod žive veseli ljudje. Petje in smeh se zlivata z zvoki malih tamburic sredi lepih pomladanskih noči. Tu pesem »fantov na vasi« še ni zamrla. To so Kostelci. V stari Jugoslaviji smo jih poznali pod imenom »Kočevarji«. Zemlja jim ni nudila dovolj, ker so pregosto naseljeni. Oprtali so svoj koš in šli za zaslužkom. Srečal si jih po vseh letoviščih in gostiščih ter zabaviščih naših večjih mest. Tudi tujina jih je dobro poznala. Veliko pa se jih je preselilo v rudarske revirje Francije, Belgije in v Ameriko.

Prišlo je leto 1941. Tudi Kostelci so prisluhnili klicu OF, saj so imeli že leta 1941 med svojimi ljudmi predane in požrtvovalne pristaše novega gibanja. Tu ni uspelo našim sovražnikom, da bi osnovali svojo postojanko. Skoraj vsi kot en mož so pomagali naši vojski. Tu so se nasitile in odpočile številne brigade. Žene pa so vsako leto obdelale določene njive samo za partizansko vojsko.

Mladi so se množično vključevali v vojaške edinice — saj so dali Kostelci 47 ljudi na oltar domovine. Ves čas so z vsem srcem verovali v svobodo, ki naj bi jim gotovo prinesla lepše dni. — Žrtve niso bile zastonj. Tudi nad Kostelom je zaorila pesem svobode. Kostelci, vedno vajeni tujega gospodstva, so prišli v svobodno domovino? Prvi hip so strmeli, se niso znašli. Da bi šli še s koši prosjačit po nočnih zabaviščih, jim ni več dopuščal ponos sedaj svobodnih državljanov. Začeli so stremeti, da se usposobijo za drugačno delo in postanejo enakovredni člani naše nove jugoslovanske skupnosti.

Veliki idejni preporod naše domovine se pozna tudi v Kostelu. OF je s pomočjo ZK zbudila tudi te naše ljudi. Tako že danes lahko trdimo, da se tudi Kostelska dolina počasi dviga iz stoletne zaostalosti, ki je posledica večnega gospodarskega in kulturnega zapostavljanja teh krajev od daljne preteklosti do današnjih dni.

So pa tu še napake, ki zavirajo napredek in gospodarski dvig te doline. Prav danes ob našem krajevnem prazniku, ko dajemo obračun svojega dela, je dobro, da jih pregledamo in si pogledamo v oči.

Ker so bili prav Kostelci v prejšnjih časih neštetokrat ogoljufani za svoje pravice in neuslišani v svojih prošnjah, so izgubili vero v uspehe, to tudi v uspehe v naši novi socialistični državi.

Napačno je, ko se nekateri jeze češ, nič nam Kočevje ne da, nič prav nič nismo še dobili. Ko so se pa ponujali krediti za zboljšanje kmetijstva (osuševanje vaškega močvirja, za ureditev gnojničnih jam in silosov), je bil odziv zelo majhen in so posamezniki celo vodili propagando proti vsemu temu, tako da so krediti zapadli.

Enkrat bi se morali že zavedeti, da imamo v novi socialistični skupnosti toliko, kolikor si sami priborimo.

Prav bi bilo, da bi se teh napak večkrat zavedali in se jih spomnili, zlasti ob svojem prazniku, ki naj bi bil vsako leto nekak mejnik, kjer bi prenehali z napakami in začeli z novim boljšim delom.

Krista Kmet

Lep jubilej v Dvorski vasi

Dne 27. aprila t. l. je Janez Debeljak iz Dvorske vasi št. 29 v krogu svoje družine praznoval 75-letnico rojstva. Debeljak je bil vse življenje naprednjak in se je boril za napredek svojega kraja. Bil je ustanovitelj gasilskega društva in osnovne šole v Dvorski vasi. Zaradi zaslug pri gasilskem društvu je sedaj njegov častni predsednik. Tudi vojna ni Debeljaku prizanesla, že leta 1942 je postal sekretar OF v Dvorski vasi. Leta 1943 je bil izvoljen za odposlanca na Kočevskem zboru in se je zbora tudi udeležil. Zaradi njegovega aktivnega dela za NOB je bil Debeljak preganjan in zaprt. Po osvoboditvi je postal prvi predsednik KNOO Dvorska vas in odbornik OLO Grosuplje. Za odbornika OLO Grosuplje in pozneje OLO Kočevje je bil večkrat izvoljen. Je nosilec odlikovanja »Zasluge za narod III. reda«. Njegovi prijatelji in znanci mu ob tem jubileju čestitajo in mu kličejo: Na mnoga leta!

Čestitkam jubilantke se pridružuje tudi uredništvo in uprava »Novic«.

Za pravilno izkoriščanje

ugodnosti socialnega zavarovanja

Naš zakon o socialnem zavarovanju je brez dvoma eden najnaprednejših zakonov te vrste na svetu sploh. Zakoni imajo v organizirani družbi namen zaščititi člane te družbe, nudijo jim določene pravice in seveda tudi določene dolžnosti. Zakoni v socialistični družbi nujno ščitijo interese delovnih ljudi in še prav posebej velja to o zakonu soc. zavarovanja. Saj ščiti ta zakon nosečo mater, novorojenčka preko vse otroške dobe tja do končanih študijev oziroma do takrat, ko se mlad človek lahko postavi na lastne noge. Ščiti ga preko vse delovne dobe do zasluženega pokoja in vse do smrti.

Zavod soc. zavarovanja v Kočevju je to svojo nalogo zaščite našega delovnega človeka vsa leta po vojni požrtvovalno in z uspehom opravljal. To delo ni bilo vedno lahko, saj nastopajo pri tako delikatnem delu, ko gre za materialni obstoj bolnega in dela nezmožnega človeka, včasih naravnost nerešljive situacije. Kljub vsemu je potekalo delo ZSZ vedno korektno in se je zavod vedno trudil nuditi našemu človek v skladu z zakonom to, kar mu pripada. Ne stoji pa ZSZ vsak dan samo pred čisto moralno-etičnimi problemi, ki se javljajo pri reševanju najrazličnejših prošenj in zahtev, vsak dan stoji tudi pred velikimi finančnimi problemi. Zavod troši letno ogromne vsote denarja. Naj navedem v ilustracijo le, da je na primer ZSZ v Kočevju samo v februarju in marcu izdal za zdravila zavarovancev in njihovih svojcev ca. 1,900.000 din, za prevoze bolnikov v bolnišnice, oziroma zdravnikov do bolnikov in obratno pa 500.000 din, kar znaša letno približno 11,400.000 din za zdravila in 6 milijonov za prevoze z avtomobili. Vsekakor izredno visoka vsota, ki pa predstavlja le manjši del izdatkov zavoda, kajti izdatki, ki jih ima zavod za plačevanje bolnišnic, zdravilišč, oskrbnih dni zavarovancev, ki so v staležu itd., so neprimerno večji od zgoraj navedenih.

KRIMINALEN ODNOS DO ZSZ

To so dejstva, ki pa se jih ljudje žal večinoma ne zavedajo. To lahko mirno trdimo, saj nas vsakdanja izkušnja več kot prepričuje o tem. Zdravniki imajo prepogost priliko spoznavati včasih naravnost kriminalen odnos nekaterih do ZSZ. Na vsa dokazovanja in prigovarjanja ne znajo povedati drugega kot: »Saj plačujem bolniško.« S to frazo je zanje debata zaključena. Ni pa zaključena debata o tem izkoriščanju za poštene delovne ljudi, ni zaključena za našo socialistično družbo. Mar se ti ljudje ne zavedajo, da se s takim stališčem do ZSZ postavljajo na iste pozicije s kriminalci v našem gospodarstvu, na pozicije tatov in izkoriščevalcev. V glavnem so to ljudje, ki za družbo do danes niso še prav ničesar storili, zahtevajo pa od nje ne to, kar jim po zakonu pripada, oni hočejo, da naj družba podpira njihovo lenobo in koristoljubje. Gre tu zlasti za številne pojave simuliranja bolezni, za neupravičene zahteve kopališkega in klimatskga zdravljenja, za prevoze z rešilnimi avtomobili, za najrazličnejše doklade, pokojnine itd. Menim, da razkrinkavanje takih škodljivcev naše skupnosti ni samo stvar zavoda in zdravnikov, temveč gre tu za splošni družbeni problem, ki ga mora reševati vsa družba složno in brez sentimentalnosti. Naša podjetja posebej bi morala ravno, kar se tiče simulantov, stati ob strani zdravnikov in s tem olajšati njih delo in odločitev. Tudi sindikati bi morali temu vprašanju posvetiti večjo pažnjo in z vzgojo svojih članov doseči večjo socialistično zavest. Kajti le na ta način bo mogoče ta pojav izkoreniniti. Samo s kontrolo in z ostrimi ukrepi pa nikdar! Ljudje so se namreč nekako navadili, da ne smejo iz ambulante brez zdravil, pa če jih rabijo ali ne. Vse prepogosti so primeri, ko gredo ljudje z receptom po zdravila, doma pa jih postavijo na za to namenjeno mesto in tam potem »spe spanje pravičnega« vse dotlej, dokler se jim ne pridruži nova zaloga. Naravnost neverjetno je, kakšne zaloge zdravil imamo priliko videti zdravniki ob obiskih na domu. Zgodi pa se včasih tudi tako, da postanejo zdravila plen malih otrok, ki se z njimi zabavajo, včasih tudi celo zastrupijo (o tem nam priča več primerov zastrupitve malih otrok). Kaj ni to vse nesmiselno?! Kaj ni škoda denarja, ki ga jemljemo skupnosti?! Zdravniki se skušamo boriti proti tem pojavom, imamo pa pri tem le malo uspeha. Prilično redki so namreč tisti, ki skušajo razumeti in končno tudi razumejo po primerni obrazložitvi, da jim zdravnik ne odreka zdravil zato, ker hoče s tem morda zmanjšati izdatke ZSZ, temveč iz enostavnega razloga, ker zdravil pač res ne potrebujejo. Toda žal so taki uvidevni, pametni ljudje bolj redki. Navadno se zgodi, da človek, ki si mu hotel dobronamerno in v njegovem interesu razložiti, da zdravil ne potrebuje, vzkipi, zmerja in se, če je le mogoče, kje pritoži. V te ljudi je zavest, da morajo dobiti zdravila, tako globoko zakoreninjena, da niso dostopni za nobeno pametno besedo. Zdravnik pa počasi resignira in, da se znebi nadležnega gosta, pač napiše kakšno zdravilo. Ljudje bi morali zaupati, zdravniku, da jim ne bo kratil zdravila, kadar so le ta res potrebna. Ljudje pa naj bi se že tudi znebili popolnoma zgrešenega mnenja, da se »na privat« dobi boljše zdravilo kot na recept, katerega plačnik je ZSZ. No, tu je še mnogo podobnih problemov.

Ni bil moj namen kratiti pravice zavarovancem; hotel sem nakazati samo nekatere probleme, rešiti te probleme pa je dolžnost nas vseh.

Dr. Miran Cilenšek

Kronika nesreč

Ponesrečili so se: Štampar Štefan, nakladalec vagonov iz Kočevja, si je poškodoval desno nogo; Kovačec Stane, rudarski delavec iz Rudnika, si je poškodoval zapestje desne roke; Štajdohar Marjan, železostrugar iz Rudnika, si je poškodoval prste desne roke; Tuma Rudi, rudarski delavec iz Šalke vasi, si je poškodoval prste leve roke; Medved Albin, jamski kopač iz Rudnika, si je poškodoval prsni koš; Vesel Antonija, žagarska delavka iz Klinje vasi, si je poškodovala prste desne roke; Jukič Stanislav, kamnolomski delavec iz Oneka, je pri čiščenju kamenja po miniranju dobil težje poškodbe na glavi in levi nogi; Kraus Marija, natakarica iz Stare cerkve, si je pri padcu zvinila levo nogo; Fajfar Avgust, žagarski delavec iz Gorenja, si je poškodoval prste leve roke; Mihelič Janez, ključavničarski vajenec, si je pri delu ranil levo oko; Pavlič Mira, žagarska delavka iz Kočevja, si je poškodovala prste leve roke; Germ Anton, mizar iz Kočevja, si je poškodoval prste desne roke; Colnar Andrej, tekstilni delavec iz Kočevja, si je pri delu na krožni žagi teže poškodoval prste leve roke; Volf Anton, tesar iz Livolda, si je poškodoval levo roko; Malnar Jože, tesar iz Kočevja, si je poškodoval prste desne roke; Jerše Alojzij, mizar iz Šalke vasi, si je poškodoval desno roko; Pšenica Alojz, mesar iz Kočevja, si je poškodoval desno roko; Tekavec Alojz, cestar iz Kraljev pri Predgradu, si je s sekiro poškodoval prste leve roke; Vasiljevič Pero iz Glažute si je pri podiranju drevesa teže poškodoval prsni koš in glavo; Hiti Ivan, opekarski delavec iz Nemške vasi, si je poškodoval prste leve roke, Mohar Danica, natakarica iz Retja, si je poškodovala prste leve roke; Pantar Franc, živinorejec iz Drage, si je poškodoval prsni koš; Štupica Franc, električarski delavec iz Sodražice, si je poškodoval desno roko; Lovšin Alojz, strojni delavec iz Lipovščice, si je teže poškodoval prste leve roke; Oberstar Karel, delavec iz Mahovnika, je pri popravljanju strehe padel na tla in si zlomil desno nogo, Knavs Franc, galanterijski delavec iz Gorenja si je poškodoval prste leve roke.

Slaba vzgoja — kriva pota

Pred kratkim je Okrožno sodišče obsodilo Vlada Klančarja, doma iz vasi Mački pri Robu, zaradi tatvine 5 dvokoles in kraje cinka na 2 leti in 8 mesecev strogega zapora. Zanimivo je, kaj je 19-letnega Vlada privedlo do tega, da je zagrešil tako težka kriminalna dejanja. Kaže, da je bila tega najbolj kriva slaba vzgoja doma in pa največ družba, v kateri se je nahajal. Ljudje, s katerimi se je družil, so potrebovali denar in tako ni videl ta mladi fant drugega izhoda, kot da je začel s krajo, ki ga je privedla pred sodnike. Obsojanja so pa vredni tudi tisti, ki so od njega kupovali kolesa tako poceni in jih potem dalje preprodajali. Eden od teh je privatni kovač Gačnik iz Ponikev pri Dobrepolju.

PREDVAJANJE FILMA V KOPRIVNIKU

V Koprivniku smo gledali zanimiv zdravstveni film o negi in prehrani dojenčka. Predvajanje filma je omogočila Okrajna higienska postaja Kočevje, za kar se ji toplo zahvaljujemo. Naše mamice oziroma bodoče mamice so zvedele mnogo koristnega. Vendar pa se še mnogi ne zavedajo, kako potrebno je znanje o negi in prehrani dojenčka. Čeprav so bili pravočasno obveščeni, se niso udeležili predvajanja filma v zadostnem številu.

Želja prisotnih pa je bila, da bi nas še večkrat obiskali s tako kvalitetnimi filmi.

Vsem mamicam priporočamo, da čim skrbneje hranijo in negujejo naše najdražje — otroke.

-ar

TEČAJ NA ROBU

V nedeljo je bil na Robu zaključek tritedenskega splošnoizobraževalnega tečaja. Tečaj je obiskovalo 44 deklet in žena iz robarske okolice. Tečaja se je udeležilo tudi nekaj deklet iz precej oddaljene Krvave peči. Ob zaključku so tečajnice priredile razstavo ročnih del. Obiskovalci so se pohvalno izrazili o razstavljenih izdelkih in so udeleženkam tečaja dali vse priznanje. Tečaj je vodila tov. Lukežičeva iz Kočevja.

PREDAVANJE O BITKI V JELENOVEM ŽLEBU

Na proslavi občinskega praznika je 26. marca član CK ZK LR Slovenije tov. Matija Maležič imel v domu JLA v Ribnici predavanje »O razvoju partizanskih operacij v ribniški dolini 1943. leta in bitki v Jelenovem žlebu«. Predavanje so poslušali vsi oficirji in podoficirji ribniške garnizije in tudi veliko število meščanov, ki so z zanimanjem sledili Maležičevim izvajanjem. Predavatelj je lepo oživil spomine na slavne dni narodnoosvobodilne vojne.

S. N.

Uredništvo in uprava v Kočevju, Ljubljanska cesta 22. Telef. 389. Tek. račun pri podružnici NB Kočevje, št. 617-T-388. — Letna naročnina znaša 240 din, polletna 120 din in je plačljiva naprej. — Za inozemstvo 500 din oziroma 1,50 ameriškega dolarja. — Poštnina plačana v gotovini. — Rokopisi se ne vračajo.
Tiska tiskarna »Urška«, Kočevje

Kmetijsko gozdarsko posestvo

VRAČA DRUŽBI VLOŽENA SREDSTVA

Po končanj vojni je ostala južna polovica našega okraja neobljudena in opustošena ter tako nujno zahtevala novega gospodarja. V letu 1946 se je pričelo z obdelavo zapuščenih polj. Začetek je bil težak, najtežje pa je bilo vprašanje delovnega človeka, ki mu je bilo treba nuditi take pogoje, da bi se tu ustalil in ustvaril svoj dom. Teren je bil obsežen, zemljišče razkosano, pomešano s kmeti zasebniki, zemlja brez strukture, zapuščena in siromašna. Do leta 1948 se je gospodarstvo slabo razvijalo, ker ni bilo niti gospodarskih zgradb niti živine. Od leta 1948 do 1952 je bila zgrajena večina hlevov, začelo se je intenzivnejše obdelovanje zemlje, vendar pa še brez jasne perspektive, da je to področje izrazito živinorejsko in da mora biti temu prilagojena tudi rastlinska proizvodnja.

V prvi polovici leta 1952 se je kmetijstvo združilo z gozdarstvom, saj kot je to področje enotno v geografskem, političnem in ekonomskem pogledu, tako zahteva tudi enotno gospodarjenje. Celotna kmetijska proizvodnja je prilagojena potrebam živinoreje, ki je tudi glavna panoga gospodarske dejavnosti na posestvu.

Podjetje zaposluje skoro 2000 delavcev in uslužbencev ter ima v svojem sestavu naslednje obrate:

kmetijski obrati — Cvišlarji, Koprivnik, Knežja lipa, Livold, Mlaka, Stara cerkev, Stari log ter vrtnarija in mlekarna Kočevje;

gozdni obrati — Kočevje, Mozelj, Stara cerkev, Grčarice, Podpreska, Velike Lašče, Špedicija Kočevje in Ribnica;

lesnopredelovalni obrat, ki obsega žago, sušilnico, zabojarno, se ukvarja z galanterijo, mizarstvom, energetiko z remontom in z izdelavo ladijskega poda;

stranski in pomožni obrati — delavnice Breg, gradbena skupina Kočevje, avtoprevozništvo Kočevje in centralno skladišče.

Uprava podjetja pa ima samostojne oddelke za urejevanje gozdnih površin ter oddelek za arondacijo in samostojno stanovanjsko upravo.

PROIZVODNJA V PRETEKLEM LETU

Proizvodnja se je razvila po že poprej utrjenem perspektivnem načrtu. Rastlinska proizvodnja v kmetijstvu daje večino pridelkov za krmo živine, le oljno repico, krompir, zelje in nekaj ostalih vrtnin pa posestvo proda na trgu. Od celotne orne površine je 80 odst. dodelo ločene za krmo, to je za ječmen, oves, krmne mešanice, silažno koruzo, deteljo, krmno peso itd.

Iz leta v leto se povečujejo hektarski donosi. Tako je bil hektarski donos ječmena v preteklem letu 2500 kg, ovsa 1800 kg, oljne repice 1500 kg, krompirja pa 12.500 kg. Tudi ostale rastline so imele dobre donose. Od krmnih rastlin je posestvo precej forsiralo pridelovanje detelje, lucerne in trave, katerih pridelovanje je cenejše od krmnih mešanic in silažne koruze. Proizvodnja krompirja se je delno zmanjšala, povečala pa se je proizvodnja žit, predvsem ječmena. Namen je bil jasen: proizvesti najboljša krmila na najcenejši način.

Glavni dohodek kmetijstva pa je živnoreja. V hlevih posestva je nad 1000 glav krav molznic, ki so v preteklem letu dale preko 2,700.000 litrov mleka. Povprečna molznost krave je 2663 litrov mleka. Pomembna je predelava mleka, saj je bilo dobljeno iz njega 33.000 kg masla in 45.000 kg sira.

V gozdarstvu je bilo posvečeno največ pažnje ureditvi, vzgoji in negi gozdov ter pravilnemu izkoriščanju gozdnih zalog. Podjetje je v preteklem letu pripravilo in prodalo 50.000 m³ tehničnega lesa in pa 37.000 m³ drv ter drugega lesa. Sam posek je celo že manjši kot prirast, kar bo vsekakor vplivalo na povečanje zaloge.

Za ureditev gozdov je bilo v preteklem letu investiranih 51,000.000 din. Od tega odpade za gradnje 23 milijonov din za čiščenje in nego gozdov pa 28 milijonov din.

S priključitvijo lesnoindustrijskega podjetja je lesna proizvodnja zavzela dokaj pomembno mesto. V teh letih pa so bili zgrajeni še objekti, ki omogočajo nadaljnjo predelavo lesa. Proizvodnja v letu 1955 je znašala 12.300 m³ žaganega lesa iglavcev in 2800 m³ žaganega lesa listavcev. Ena tretjina vsega lesa je bila predelana v končne izdelke (zaboji, ladijski pod, pohištvo, lesna galanterija).

Posestvo bo pričelo tudi s specializirano proizvodnjo v poljedelstvu, predvsem s pridelovanjem žit, detelj in travami. Kot tržni višek bi mu ostal od rastlinske proizvodnje le krompir. V govedoreji pa bo v glavnem ostalo vse pri starem, izločili bodo le manj produktivne krave ter prešli na prodajo rodovnih bikcev in telic. V svinjereji pa na vzrejo in prodajo pujskov rodovniškega porekla.

V načrtu je izgradnja mlekarne s kapaciteto 15.000 litrov mleka dnevno in moderne klavnice. Dovršili bodo tudi obstoječe objekte, izpopolnili mehanizacijo v poljedelstvu in košnjo kolikor mogoče mehanizirali.

Ko bo posestvo popolnoma urejeno, bo najmočnejše zrejališče plemenske živine sivorjave pasme v državi in najmočnejši slovenski dobavitelj mleka, mlečnih in mesnih izdelkov.

Posek lesa se bo zmanjšal, les in lesne odpadke pa bodo bolje izkoristili. Lesna industrija pa bo izdelovala končne proizvode, predvsem zaboje in izdelke lesne galanterije.

Delavski svet in upravni odbor Kmetijsko gozdarskega posestva v Kočevju

čestitata vsem delavcem in uslužbencem ter delovnim kolektivom k delavskem prazniku

Novi delavski svet na Rudniku

Ker je potekla mandatna doba dosedanjemu rudniškemu delavskemu svetu, so imeli nove volitve. V nedeljo, 15. aprila, pa sta se že v domu Svobode v Šalki vasi sešla stari in novi delavski svet. Seji je prisostvoval tudi zastopnik Okrajnega komiteta ZKJ tov. Jeriha. Izčlanov ZKJ. Prisotni so z enominutnim molkom počastili spomin nedavno umrlega dolgoletnega kočevskega rudarja Jožeta Heglerja.

Na seji je bilo temeljito pretreseno delo delavskega sveta, ki je usmerjal gospodarstvo Rudnika Kočevje v preteklosti. Jasno se je pokazalo, da je imel delavec-proizvajalec pravico gospodariti in razpolagati s plodovi svojega dela. DS in UO sta se tekom dveh let s pomočjo delavcev in uslužbencev podjetja dobro uveljavila in zaživela. Vendar pa bi se moral sleherni član kolektiva še resneje ukvarjati z gospodarskimi problemi podjetja in z načeli socialističnega gospodarstva sti jalovine ne more dovolj hitro napredovati z odkrivanjem, kar ovira napredovanje jame. Proizvodni stroški so v jami zaradi velike porabe dragega lesa veliki. Vprašanje je, ali bo jama lahko v letošnjem letu sploh dosegla svoj proizvodni plan.

Za uspešno delo in večjo storilnost je potrebno istočasno tudi vzgajanje kadrov, čemur posveča delavski svet veliko pažnjo. Imeli smo strokovni tečaj za pomočnike kopačev in za strelne mojstre. Te izpite je napravilo 24 delavcev. Usposobilo se je nekaj tirničarjev, kurjačev, strojnikov za premik, strojevodij in kopačev.

Razširjene so bile tudi naše delavnice na zunanjem obratu, ki so urejene po vseh higienskih in tehničnih predpisih. Na Trdnjavi je bila urejena sodobna kanalizacija do vseh stanovanjskih zgradb. Jamski obrat je dobil novi obratni pisarni, zunanji obrat pa tri, čakalnico in par skladišč. Zgradila se je tudi kurilnica in delavnica. Na površinskem kopu je bila zgrajena kurilnica in delavnica ter nova pisarna s čakalnico. Tudi številna stanovanja so bila popravljena in od leta 1955 je bilo urejenih še deset novih stanovanj. Vendar še mnogo bi bilo potrebno napraviti v tem smislu, a rudnik v letošnjem letu nima stanovanjskega fonda.

O delu DS in UO bi se dalo še mnogo povedati, kajti bil je res delaven. Upajmo, da bo novo izvoljeni DS še delavnejši in podjetnejši.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Kočevju

čestita k prazniku dela 1. maju

Rudnik rjavega premoga KOČEVJE

čestita vsem delovnim kolektivom k delavskemu prazniku 1. maju

◆ **Ljudska**
◆ **restavracija**
◆ **Kočevje**

čestita vsem delovnim ljudem k 1. maju

GOSPODARSKO PODJETJE

Pleskarstvo

čestita k prazniku dela — 1. maju

izvršuje vsa v stroko spadajoča dela

K 1. maju — prazniku dela čestitajo delovni kolektivi

SPLOŠNO KLEPARSTVO KOČEVJE

TRGOVSKO PODJETJE **BRAZDA** KOČEVJE

Obrtno podjetje **Mesar** Kočevje

TRGOVSKO PODJETJE **PROMET**

za nakup in zbiranje odpadkov v Kočevju s svojimi odkupnimi postajami v Kočevju, Škrljevo-Reka, Crikvenica, Senj, Otok Krk, Delnice, Srbske-Moravice, Opatija, Lovran, Matulje, Pula, Rovinj, Poreč, čestita k delovnemu prazniku 1. maja 1956 za čimvečje uspehe v socialistični izgradnji naše skupnosti, s tem da zbiramo staro, da napravimo novo.

PODJETJE ZA NAKUP IN PRODAJO ŽITARIC **KLAS** KOČEVJE

MIZARSKO PODJETJE **MIZAR** KOČEVJE

Pekarna in slaščičarna Kočevje

Novo ustanovljeno **Gostišče VELIKA GORA**

Priporočamo se za nadaljnji obisk

UPRAVA MESTNEGA **VODOVODA** KOČEVJE

ANTON NOVAK

PARNA PEKARNA IN SLAŠČIČARNA V RIBNICI NA DOLENJSKEM

KINO JADRAN KOČEVJE

ŽELEZNINA VELIKE Lašče

GOSTINSKO PODJETJE KOČEVJE **„ROG“** S KAVARNO JELKO

KLJUČAVNIČARSTVO KOČEVJE

Gostinska ZA OKRAJ **Zbornica** KOČEVJE

KOLEKTIV ZDRAVSTVENIH DELAVCEV IN USLUŽBENCEV KOČEVJA

Uprava cest pri OLO Kočevje

RESTAVRACIJA GOSTILNA **HOTEL PUGLED** GOSTINSKO PODJETJE

TRGOVINSKA ZBORNICA ZA OKRAJ KOČEVJE

GOSPODARSKA USTANOVA **„SNAGA“**

se pridružuje čestitkam k prazniku delovnega ljudstva ter se priporoča vsem odjemalcem za uslužna dela. Poleg rednega vzdrževanja cestnega omrežja, javnih nasadov, javne razsvetljave ter kanalizacije izvršuje vsa kolarska dela, kamnoseška naprava nagrobnih spomenikov, prevozi s konjsko vprego in ostale usluge

OBRTNA ZBORNICA ZA OKRAJ KOČEVJE

Tekstilana
TOVARNA SUKNA
Kočevje

pozdravlja vse delovne kolektive za
1. maj

Da je v našem okraju »Tekstilana«, tovarna sukna, je bolj ali manj znano skoraj večini prebivalstva, medtem ko o njenem razvoju, uspehih, izdelkih in težavah pa le bolj malo vedo. Krivda za to je verjetno pomanjkljivo objavljanje v dnevnem časopisju; to se bo sedaj, ko imamo Novice, seveda lahko popravilo, ker se bomo tu lahko večkrat oglašali.

Naše podjetje oziroma posamezni objekti, kot so predilnica, del tkalnice in večji del apreture s kotlarno, je bilo pred koncem vojne bombardirano, tako da so glavni stroji zlasti v predilnici bili onesposobljeni za obratovanje. Ker se je uvidela potreba po obnovi, se je takoj po osvoboditvi pristopilo k čiščenju ruševin, obnavljanju stavb ter remontu strojev. Za ta dela ni bilo na razpolago inozemskih strokovnjakov, ki jih je podjetje zaposlovalo pred vojno, temveč so bila vsa dela izvršena z domačo delovno silo. Tako nam je uspelo, da so prvi metri blaga stekli že v juniju 1945, prejo pa smo lahko začeli izdelovati šele v oktobru 1945. Pripomniti je treba, da smo v letu 1945 lahko zaposlovali le 45 ljudi.

Obnavljanje in rekonstrukcija strojev se je nadaljevala tudi v naslednjih letih in se še danes; temu primerno se je zviševala tudi produkcija in izboljševala kvaliteta blaga. Vendar kljub vsem naporom naše podjetje še ni moglo iti v korak z ostalimi podjetji naše stroke in posledica tega je bila, da je naše podjetje bilo leta 1947 izločeno iz sklopa podjetij pod upravo Ministrstva za industrijo in rudarstvo oziroma Glavne direkcije tekstilne industrije v Ljubljani in dano na upravljanje OLO. S tem so za nas nastale še večje težave, ker nismo imeli prioritete pri dodeljevanju osnovnih surovin in smo bili primorani kupovati pri ostalih podjetjih manjvredne surovine, kot so odpadki in razni regenerati, ki jih ta podjetja niso hotela predelovati. Kljub temu je naše podjetje iz leta v leto dosegalo vse vidnejše uspehe in se počasi začelo s svojimi izdelki afirmirati na trgu. Tako je naša predilnica izdelala že leta 1947 — 101 t, leta 1948 — 121 t, v letu 1955 pa smo izdelali že 145 t preje.

Sorazmerno s tem je raslo tudi število zaposlenih, tako da danes naša tovarna šteje 237 ljudi.

Ako upoštevamo zastarelost naših strojev, zlasti še v predilnici, kjer je njihova poprečna starost 45 do 50 let, vidimo, da je kolektiv moral dati vse iz sebe, če je hotel doseči to storilnost. Da smo v letu 1955 lahko zaposlovali takšno število ljudi, smo bili primorani kupiti še ca. 50 ton preje iz drugih tovarn, to pa zaradi nesorazmerja med produkcijo v predilnici in tkalnici. To prejo smo si lahko nabavljali, ker podjetja zanjo niso zahtevala deviznih sredstev, ki so nam bila dodeljena za predilnico. Letos pa to zahtevajo in zato si skoraj ne moremo več nabaviti primerne preje. Iz tega kajpada sledi, da na povečanje delovne sile v tem letu ne moremo računati, kvečjemu lahko pričakujemo nasprotno.

Da bi to nesorazmerje med oddelki odpravili, je potrebno nabaviti v inozemstvu tri predilne stroje, s katerimi bi se dvignila produkcija za ca. 80 odst. in zaposlilo še ca. 100 do 120 ljudi. To bi znatno vplivalo na zmanjšanje nezaposlene ženske delovne sile in na denarni prirastek okraja oziroma občine. Žal pa si, čeprav smo že vse poskusili, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, novih strojev ne bomo mogli nabaviti.

Kljub vsem navedenim težavam se bo naš kolektiv še naprej boril za še večjo storilnost in si bo nenehno prizadeval dvigniti kvaliteto izdelkom, da bi na ta način upravičil zaupanje skupnosti.

Podjetje »Elektro Kočevje«, ki skrbi za dobavo električne energije v okraju Kočevje, se bori s precejšnjimi težavami. Polovica naprav, ki jih podjetje upravlja, je zgrajenih po vojni, tako da znaša skupna dolžina visokonapetostnih daljnovodov že nad 220 km in nizkonapetostnega omrežja nad 260 kilometrov. Stare naprave, ki so v glavnem že doslužile, morajo še obratovati takšne, kot so bile zgrajene pred tridesetimi leti, in zato ni čudno, da nam včasih nastanejo manjše prekinitve.

Delo v tem podjetju se bistveno razlikuje od dela v tovarnah. Naši ljudje dela v suhih in toplih delavnicah skoraj ne poznajo; to bi pomenilo zanje že kar gosposki način življenja. Skromni kakor so, so zadovoljni, če pri raznih novogradnjah delajo vsaj mesec dni na enem objektu, kajti največkrat niti temu ni tako. Delovno mesto teh ljudi je navadno krog s premerom 10 do 15 km. V grdem in lepem vremenu, v mrazu in dežju jih srečujemo prav povsod na njihovih kolesih, obloženih z različnim materialom.

Kadar se nam električna instalacija pokvari, pričakujemo, da bo okvara kar najhitreje popravljena. In če se slučajno zgodi, da instalacija ni popravljena takoj prvi dan, tedaj prav nihče ne pomisli, da se je to zgodilo iz objektivnih vzrokov. Defekti na naših daljnovodih in omrežjih se morajo hitreje odpravljati kot napake v hišnih instalacijah pač zato, ker je s popravilom večjega defekta pomagano hkrati večjemu številu odjemalcev.

Monterji tega podjetja imajo težke delovne pogoje predvsem tudi zato, ker niso vezani na službo samo 8 ur dnevno, kolikor traja redni delovni čas, ampak morajo biti tudi izven rednega delovnega časa vedno pripravljeni. Čim nastane prekinitev, jim je že s tem dan signal za alarm; tedaj se mora vsak kar najhitreje javiti svojemu rajonskemu monterju. Znano je, da največ okvar nastaja ob slabem vremenu zaradi nevihte, snega, vetra itd. Ravno takrat pa so najtežji pogoji za delo na prostem. Delavci so dostikrat mokri in premraženi, vendar to ne sme biti ovira za delo, ki mora biti brezpogojno opravljeno.

Pod takšnimi pogoji pa pri delu ne vzdrži dolgo, kdor ima rad lagodno življenje. Naj vam povemo karakterističen primer: Podjetje je kaznovalo enega svojih rajonskih monterjev samo zato, ker na Silvestrovo ni ostal v svojem rajonu, ampak se je v drugem kraju udeležil zabave izven rednega delovnega časa.« Ta primer se bo zdel komu, ki je zaposlen v tovarni, morda celo smešen, delavski svet tega podjetja pa ga je zelo resno obravnaval, predno je bila izrečena kazen.

Prav ti trdi pogoji dela pa združujejo člane delovnega kolektiva in kujejo med njimi pravo tovarištvo, tako da lahko podjetje tudi pri novih elektrifikacijah dosega velike uspehe.

Te dni so izvolili svoj novi delavski svet, ki bo odslej vodil podjetje. Delavsko samoupravljanje se poglablja. Člani delavskega sveta se namreč dobro zavedajo, da vsak izpad električne energije predstavlja veliko škodo za našo industrijo in s tem za celotno gospodarstvo. Cel kolektiv pa je ponosen na svoje uspehe in z vsako novo elektrificirano vasjo se jim ta samozavest še poveča. Podjetje Elektro Kočevje pa ima poleg redne dobave električne energije za cilj tudi čim hitreje elektrificirati slednjo vas na Kočevskem.

ELEKTRO KOČEVJE
čestita vsem
cenjenim odjemalcem
k prazniku dela
1. maju

LEKARNA
KOČEVJE
čestita k prazniku
1. maju

Fotolik Kočevje čestita k
1. maju

Medzadružno lesno industrijsko podjetje
Ribnica n. Dol.
K 1. maju čestitamo vsem delovnim ljudem

„AVTO"
splošno avtoprevozništvo
Kočevje
k delavskemu prazniku **1. maju** čestitamo vsem delovnim kolektivom

Vsem prebivalcem in delovnim kolektivom čestitajo k delavskemu prazniku 1. maju

Okrajni ljudski odbor Kočevje
Okrajni komite ZKS
Okrajni odbor SZDL
Okrajni komite LMS
Okrajni odbor ZB
Okrajni sindikalni svet
Okrajni odbor Zveze ženskih društev
Okrajni odbor LT
Okrajni odbori: RK, Strelske zveze, VVI

Občinski ljudski odbor Kočevje
Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL
Občinski komite LMS

Okrajna uprava za gozdarstvo Kočevje

Okrajna zadružna zveza Kočevje

Državno posestvo „SNEŽNIK" Kočevska Reka

SGP „ZIDAR" Kočevje

Tiskarna
„Urška"
KOČEVJE
čestita vsem delovnim ljudem k
1. maju

Gostinsko podjetje
„Pri lovcu"
KOČEVJE
čestita k 1. maju

K 1. maju prazniku delovnega ljudstva čestitajo

Občinski ljudski odbor Lašče
Občinski komite ZK
Občinski odbor SZDL
Občinski komite LMS
Občinski odbor ZB
Društvo rezervnih oficirjev
in ostale organizacije in društva

Čestitamo vsem delovnim ljudem in našim sodelavcem
k 1. maju prazniku delovnega ljudstva

Trgovine:
PREHRANA s prodajalno Kočevje in Mozelj
TEKSTIL Kočevje
ŽELEZNINA Kočevje s steklarsko delavnico
PRESKRBA Kočevje s prodajalno Livold
GALANTERIJA Kočevje
KNJIGARNA IN PAPIRNICA Kočevje
HRANA Kočevje
OSKRBA Kočevje
MANUFAKTURA Kočevje
OBUTEV Kočevje
PRESKRBA RUDARJEV Rudnik s prodajalno Šalka vas in mlekarno
TRGOVINA z mešanim blagom Stara cerkev
POTROŠNIK Kočevje
ŠPECERIJA s prodajalnimi v Kočevju, Željnah in Koprivniku

Trgovsko grosistično podjetje
TRGOPROMET Kočevje s skladišči Kočevje, Kočevje-Vino, Ribnica in Dobrepolje

Trgovsko podjetje
TOBAK Kočevje, skladišče Kočevje, maloprodaja Kočevje, Ribnica, Velike Lašče in Dobrepolje

KNJIGOVODSKI CENTER KOČEVJE

Šport in telesna vzgoja

Mladinsko namiznoteniško prvenstvo Slovenije

Mladinsko namiznoteniško prvenstvo, ki se je vršilo dne 14. in 15. aprila v Šeškovem domu v Kočevju, je bilo dobro organizirano. Nastopalo je dvanajst ekip in sicer: Kočevje A, B in C, Ljubljana A in B, Triglav A in B, Jesenice, Maribor, Kovinar (Mar.), Litostroj in Papirničar (Količevo). Ekipe so bile razdeljene na štiri skupine. Najboljši je bil Triglav, ki je letos že devetič osvojil prvenstvo Slovenije. Njihov najboljši igralec je bil Plut, ki je od desetih iger izgubil samo eno in to v predtekmovanju s Kostanjškom. Premagal je tri igralce Ljubljane (Zajca, Kerna, Mrgoleta), dva Jeseničana, Prico (Koč.) in nekaj drugih. Vrstni red ostalih igralcev je težko določiti, zlasti, ker je bil način igranja najprej izločilen, nato pa finale in se zato niso srečale vse ekipe. Godina je premagal vse tri igralce Ljubljane B, Kočevja A in igralce Triglava B. Kostanjšek je premagal Terana, Česna, Pluta itd.

V prvi skupini je Triglav A premagal Ljubljano B s 5:3, Kovinarja s 5:0, Triglav B pa Kovinarja s 5:3.

V drugi skupini Jesenice niso imele težav z Litostrojem in Kočevjem B, ki je premagal tudi Litostroj.

Zmagovalec tretje skupine je Ljubljana A, ki je premagala Kočevje C in Papirničarja.

V četrti skupini je Kovinar podlegel Kočevju A po napetem boju z rezultatom 4:5. Tudi drugo moštvo Maribora je nudilo prvima močan odpor. Najboljši so: Triglav, Ljubljana, Kočevje, Jesenice.

V prvih finalih so se pomerila štiri najboljša moštva Slovenije: Triglav, Ljubljana, Jesenice in Kočevje. Presenetila je zmaga Kočevja nad Jesenicami, ki so bile napram prvoplasiranima ekipama mnogo boljše kot Kočevje.

Posamezne igre niso bile najboljše, vendar pa so pokazale, da je v Sloveniji precej sposobnih igralcev. To je za napredek namiznoteniškega športa vsekakor zelo pomembno dejstvo.

Strelstvo v Laščah napreduje

Strelstvo je za obrambo naše socialistične domovine zelo važna stvar. Tega se zavedajo tudi v Laščah in so zato pred nedavnim ustanovili strelsko družino, ki je začela z delom in sedaj šteje že preko 40 članov. S pomočjo občinskega LO si je strelska družina pred nedavnim nabavila od Okrajnega strelskega odbora v Kočevju dve zračni in dve vojaški puški. Sedaj, ko so lepši dnevi, so že začeli z vajami z zračno in vojaško puško. Med mladino je precejšnje zanimanje za strelstvo in v glavnem so člani strelske družine člani LMS, je pa tudi nekaj starejših, ki se tudi pridno udejstvujejo. Edino, s čimer imajo člani laške strelske družine težavo, je vprašanje strelišča in lope, kjer bi shranjevali orodje in ostale predmete. Upajo, da bodo s pomočjo Občinskega LO Lašče uredili tudi to.

Viktor Dragoš

Okrajno sindikalno PRVENSTVO V ŠAHU

Tudi letos je Okrajni sindikalni svet skupno s šahovskim društvom v Kočevju organiziral okrajno prvenstvo sindikalnih ekip. Udeležba je bila tokrat nekoliko manjša, ker so nekatere sindikalne podružnice odpovedale sodelovanje. Tako na primer ne sodeluje moštvo Tekstilane, kar zasluži vsekakor grajo. Izkazali pa so se predvsem rudarji, ki so postavili tri ekipe.

V predtekmovanju so bila moštva razvrščena v 3 skupine. V prvi skupini bo verjetni zmagovalec prva ekipa Rudnika pred prvo ekipo Okrajnega ljudskega odbora, dočim bosta tretje in četrto mesto zasedli moštvi Ključavničarstva in Rudnika III.

V drugi skupini je zmagalo moštvo sindikata trgovcev tesno pred moštvom Vajeniškega doma, ki predstavlja največje presenečenje tekmovanja. Tretje mesto je osvojilo moštvo KGP — OZZ, a zatem sledijo ekipe Zidarja, OLO II in Rudarja II.

V tretji skupini igrajo ekipe sindikalnih podružnic v Ribnici in Grčaricah. Žal ni nikakršnih poročil o poteku tekmovanj v tej skupini, kar je vredno kritike.

V finalu bo sodelovalo 6 najboljših moštev. Že dosedanji potek tekmovanja je odkril nove talente v vrstah članov sindikalnih podružnic, ki niso bili doslej vključeni v šahovske organizacije. Največje odkritje je vsekakor mladi Dejak iz Vajeniškega doma, ki je premagal Šafarja in inž. Volka.

O tem zanimivem množičnem šahovskem tekmovanju bomo še poročali.

inž. Volk

★

MLADINSKA PRVENSTVENA TEKMA

Partizan : Odred Ljubljana 0:6

Odredovci so začeli takoj napadati in so povzročili, da si je ožja obramba domačih zabila že v 12. minuti autogol. Potem so začeli napadati domačini. Čuk in Radosavljevič sta večkrat ogrožala nasprotnikovo svetišče. V 35. minuti je bil zrušen srednji krilec domačih Alibejtovič, a 11-metrovke ni znal realizirati. Levo krilo Haneman je zabil v 43. minuti drugi gol za svoje in še enega v 44. minuti.

Drugi polčas se bistveno ni razlikoval od prvega. Gostje so povišali razliko za 3 gole. Tri idealne priložnosti za zmanjšanje rezultata domačini niso znali izkoristiti.

Rezultat ne odgovarja popolnoma igri. Gostje so bili tehnično in fizično močnejši, do neke mere pa tudi surovi.

Sodnik Jerkič iz Ljubljane je sodil tekmo bodro.

vk.

ODREDOVCI so morali prepustiti eno točko Partizanu

Partizan : Odred B (Lj.) 2:2

Partizan je preteklo nedeljo na domačih tleh remiziral z Odredom B, kjer so igrali trije igralci iz prvega moštva. Razmočeno igrišče in neugodno vreme (dež) ni kaj posebnega obetalo. Začetek je bil vseeno oster in obe moštvi sta že v prvih minutah hoteli doseči vodstvo, toda domačinom je uspelo, da so v prvem polčasu dvakrat potresli mrežo. Po uspešnem prodoru Price se je prvič stresla mreža gostov v 23. minuti. V 27. minuti je Končina izenačil na 1:1. V tem času je Partizan izsilil 4 kote, ki jih je Bartolme zastreljal. V 30. minuti pa je Uranič z učinkovitim strelom zabil drugi gol za Partizana. Do konca prvega polčasa je Partizan izsilil še dva kota, ki jih ni znal realizirati.

V drugem polčasu se je situacija spremenila. Pobudo je prevzel Odred, ki je izsilil 6 kotov. Enega je izkoristil leva zveza Pogačnik in z glavo zabil gol ter izenačil na 2:2. Stanje v golih se do konca igre ni spremenilo. Odred je zadnjih 15 minut pred koncem igre stalno napadal, vendar zaradi obilice blata noben strel ni našel poti v mrežo.

Moštvo je dobro igralo, odlikovala pa sta se Bartolme in Komac.

Sodnik Jeremič iz Ljubljane je sodil prav dobro in avtoritativno.

ŠPORTNA IGRIŠČA V PREDGRADU

Postaja Ljudske milice Predgrad je zgradila poleg kulturnega doma igrišče za balinanje. Sedaj pa nameravajo pripraviti igrišče za odbojko. Les že imajo. Miličniki, ki se zanimajo za šport in telesno vzgojo, so ga sami preskrbeli.

To igrišče pa so miličniki pripravljeni dati v uporabo tudi mladini, ker do sedaj ta ni imela nobenega igrišča, nobenega prostora, primernega za telesno vzgojo in zabavo. Za to novo pridobitev je napravil največ novi miličarski komandir Ivan Gorenčer.

Odbojkarski turnir

Ob dnevu brigadirjev kočevskega okraja je »Partizan« Kočevje priredil odbojkarski turnir. Sodelovale so naslednje ekipe: »Partizan« Kočevje, »Grafičar« Ljubljana in »ŽOK« Ljubljana. Ekipa »Poštarja« zaradi slabega vremena ni tekmovala.

Posamezne igre so bile kvalitetne. Potek tekmovanja je oviral dež. Zmagovalec je »Partizan« Kočevje, sledi »Grafičar« in nato »ŽOK«.

Rezultati posameznih srečanj:

ŽOK : Grafičar 0:2

Partizan : ŽOK 2:1

Grafičar : Partizan 1:2.

P. M.

OBJAVE

KINO

»JADRAN« Kočevje: od 27. do 29. aprila ameriški film: »Greh ene noči«; 1. maja ruski barvni film »Cvrček«; 2. in 3. maja ameriški film »Neron«; od 4. do 6. maja ameriški film »Nasilje«.

»SVOBODA« RUDNIK: 28. in 29. aprila ameriški film »Po treh temnih ulicah«; 5. in 6. maja ameriški barvni film »Žrtvovani«, 7. in 8. maja (izredna predstava) ameriški film »Seskačevan«.

LOŠKI POTOK: 28. in 29. aprila japonski film »V gozdu«; 30. aprila in 1. maja francoski film »Pravici je zadoščeno«; 5. in 6. maja angleški film »Maggie«.

LJUBITELJI PRIRODE!

ne zamudite prilike; obiščite 1. maja našo planinsko kočo pod Mestnim vrhom. Za pijače in mrzla jedila je preskrbljeno. Člani društva prinesite s seboj društvene legitimacije!

UPRAVA ZDRAVSTVENEGA DOMA KOČEVJE OBVEŠČA VSE, KI ŽELE ZDRAVNIŠKE POMOČI Z OBISKOM NA DOMU, DA MORAJO SPOROČITI SVOJO ŽELJO ZA OBISK DO 14. URE V SPLOŠNO AMBULANTO, ZARADI NAČRTNEGA IZVAJANJA DEŽURNE ZDRAVNIŠKE SLUŽBE.

IZJEMA NAJ BODO SAMO NAJNUJNEJŠI SLUČAJI IN POŠKODBE!

Zdravstveni dom Kočevje

Redni občinski sejem — živinski in kramarski — bo v četrtek, 3. maja 1956 v Videm-Dobrepolju. Kupci in prodajalci vabljeni!

MALI OGLASI

Prodam globok, prostoren, dobro ohranjen otroški voziček z žimnico in košaro. Informacije v kočevski lekarni.

KONCERT V JURJEVICI

V nedeljo, 6. maja t. l. ob 3. uri popoldan bo v Zadružnem domu v Jurjevici koncert godbe na pihala gasilcev iz Dobrepolja. Na sporedu bodo dela domačih in tujih skladateljev.

PETROL

KOČEVJE

čestita vsem delovnim kolektivom in odjemalcem k 1. maju — prazniku dela

Kolpska dolina praznuje

Ob krajevnem prazniku, 27. aprilu, in Prazniku dela, 1. maju, čestitajo vsem delovnim ljudem in vsem borcem, ki so med vojno živeli v teh krajih, ter jim želijo še mnogo uspehov pri graditvi socializma:

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR KOČEVJE

Občinski komite ZKS, Občinski odbor ZSDL, osnovne organizacije ZKS, SZDL, LMS, ZB NOV vasi Fare, Kuželja, Kostela, Banje Loke, Slavskega Laza, Potoka, Petrine in Vrha; pionirji nižje gimnazije in osnovne šole Vas-Fara, Zveze zadružnic, prosvetni delavci iz Vasi-Fare in Kuželja, Kmetijska zadruga Fara in Kmetijska zadruga Banja Loka.

PROGRAM KRAJEVNEGA PRAZNIKA:

Na predvečer 26. aprila bodo zagoreli kresovi na okoliških vrhovih; 27. aprila bo ob 17. uri slavnostna seja krajevnega odbora z odbori množičnih organizacij v Vasi, ob 19. uri pa svečana akademija. Nastopijo tamburaški zbor in pionirji niž. gimnazije s pevskimi, foklornimi in recitacijskimi točkami.

ZABAVNI KOTIČEK

Nagradna križanka »PREHRANA«

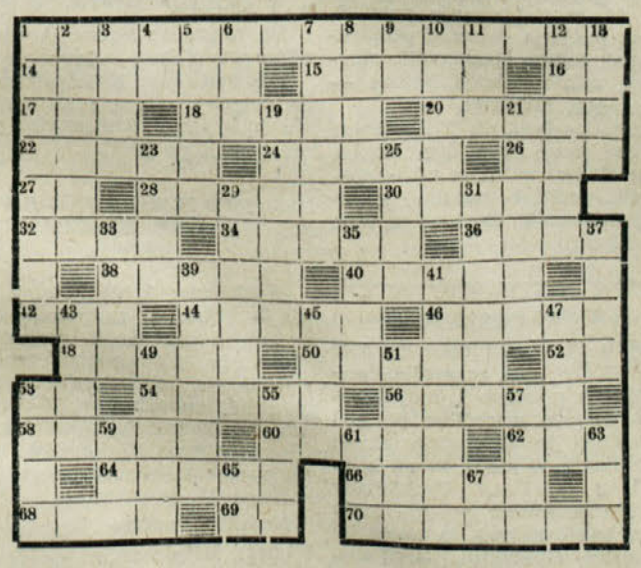

Vodoravno: 1. ime trgovine, ki je prispevala nagrade za današnjo nagradno križanko, v nadaljevanju pa dobiš mesto, kjer stoji, 14. pritožba za povrnitev škode ali stroškov (trgovski izraz), 15. vrsta začimbe, ki vam jo nudi trgovina pod ena vod., 16. kemični znak za americij, 17. moško ime, 18. mesto v Makedoniji, 20. pozni, 22. denarna enota, za katero kupiš vse potrebne prehranbene artikle v trgovini pod ena vod., 24. južni sadež, ki spada v trg. pod 1. vod., 26. gnojna bula, tudi vrsta izumrlega goveda, 27. 6. in 7. črka besede pod 1. vod., 28. neresnično, 30. prav taka, 32. vdrtine, pogreznjeni deli zemlje, 34, delavec v kamnolomu, 36. starorimski zaščitniki domačih ognjišč, 38. okregana, okarana, 40. tropski veter (spomnite se na pas), 42. poljski glodalec, slaščica mačke, 44. očrti, opisi, 46. odločilni trenutek pred prevratom (v bolezni), 48. predpisane učne prakse, 50. zalučam, zaženem, 52. dva enaka soglasnika, tudi kratica za merjenje krvnega pritiska, 53. arabski žrebec, kratica za atmosfero, 54. časovna mera, hitrost, 56. zaslužek in delo enega dneva, 58. bit, tolčen, 60. partizanska edinica med vojno, 62. pivski vzklik (do dna), 64. nespremenjena merila, 66. rešeno, 68. važno živilo, s katerim te hitro in solidno postrežejo v trgovini pod 1. vod., 69. 1. in 2. črka besede pod 17. vod., 70. prebivalka istrskega mesta.

Navpično: 1. nudim za denar, in to po nizkih cenah kot trgovina pod 1. vodoravno, 2. očesna mrežnica, 3. moško ime, 4. 4. in 5. črka besede pod 1. vod., 5. deli prsnega koša, 6. visoke igralne karte, 7. grško božanstvo, 8. debele palice, 9. kratica za opomba, 10. merjaščev zob, 11. razdobje, 12. mesec v letu, 13. arabski knez, 19. potapljati se, 21. napraviti blago za obleko, 23. ime našega politika Beblerja, 25. zaupanje, tudi žensko ime, 29. mežikam, 31. preplahi pred letalskimi napadi, 33. domača pijača iz hrušk, jabolk itd., 35. pokrajina v Grčiji, 37. vrsta cigarete, tudi jugoslovanska reka, 39. javljeno, povedano, 41. primek upravnika pod ena vodoravno, 43. ravno tiste, ene in?, 45. nebesni obok, 47. plin, ki nas povsod obdaja, 49. grška boginja znanosti in umetnosti, 51. sključen čepeti, 53. najmanjši delec snovi, del nevarnega orožja, 55. pesnik, 57. žlahtni plin, 59. izdelovalec raznih dobrot iz moke, 61. nasilno jemanje, kraja, 65. kazalni zaimek, 67. kazalni zaimek.

REŠEVALCEM NAGRADNE KRIŽANKE

Objavljamo drugo nagradno križanko, za katero je nagrade prispevalo trgovsko podjetje »Prehrana« Kočevje. Podjetje nudi potrošnikom vse prehranbene artikle po nizkih cenah in hitro ter solidno postreže. Med reševalce, ki nam bodo poslali pravilno rešitev križanke do 7. maja t. l., bomo na podlagi žrebanja, ki bo istega dne ob 10. uri dopoldan v prostorih uredništva, razdelili 20 nagrad.

1. nagrada: 10 kg sladkorja
2. nagrada: 15 kg o. g. moke
3. nagrada: 5 kg riža
4. nagrada: 1 doza paradižnikove mezge
5. nagrada: 1 steklenica bučnega olja
6. nagrada: 1 liter likerja
7. nagrada: 1 liter ruma
8. nagrada: 1 liter slivovke
9. nagrada: 1 liter vermuta
10. nagrada: bonboniera
11. nagrada: 1 bonboniera
12. nagrada: 1 bonboniera
13. nagrada: 1 doza bonbonov
14. nagrada: 2 dozi džema
15. nagrada: 3 doze kompota
16. nagrada: 1 kg pomaranč
17. nagrada: 100 cigaret
18. nagrada: 1 kg keksov
19. nagrada: 1 kg napolitank
20. nagrada: 10 britvic in brivsko milo.

Rešitve pošljite na naslov: Uredništvo »Novic«, Kočevje, Ljubljanska c. 22. Na spodnji desni del kuverte napišite: Nagradna križanka. Rešitve lahko izročite tudi osebno na uredništvu. Ne pozabite priložiti nagradni kupon!

V prihodnji številki bomo objavili izid žrebanja.

Nagradni KUPON

OBVESTILA

KOČEVJE

Rodile so: Fabjan Ivana, gospodinja iz Gorenja — deklico; Fartek Marija, delavka iz Kočevja — deklico; Rus Karolina, administratorka iz Kočevja — dečka; Hudorovič Frida, delavka iz Željn — deklico; Flac Helena, delavka iz Željn — deklico; Rugelj Štefka, gospodinja iz Mahovnika — dečka; Štajdohar Neža, kmetovalka iz Podsten — deklico; Špiletič Ana, kmetovalka iz Pirč — deklico.

Srečnim mamicam čestitamo!

Poročili so se: Novak Pavel, ključavničar iz Rudnika in Janež Albina, vzgojiteljica iz Kočevja; Hribar Jože, delavec iz Kočevja in Kalčič štefka, natakarica iz Kočevja; Peteh Alojz, strojnik iz Gorenja, in Knavs Marija, tkalka iz Gorenja; Mohar Rudolf, nameščenec in Bončina Fanika — oba iz Kočevja; Pelcar Jože, zidar iz Kočevja, in Kocjan Cvetka, trgovska pomočnica iz Šalke vasi; Papič Milan, avtoklepar iz Škofje Loke, in Maljevac Marija, kmetijska delavka iz Borovca pri Kočevski Reki; Perš Rudolf, kmetijski delavec in Mikulič Ljudmila, kmetijska delavka, oba iz Novih Lazov.

Čestitamo!

Umrli so: Seničar Neža, gospodinja iz Kočevja — 77 let; Špiletič Anton, kmetovalec iz Dolnje Brige — 78 let; Marinč Neža, kmetovalka iz Dolnje Brige — 65 let; Rugule Ana, gospodinja iz Bosljive Loke — 63 let.

RIBNICA

Rodile so: Zobec Marija, gospodinja iz Prigorice — deklico; Dejak Angela, gospodinja iz Dolenje vasi — deklico; Škerjanc Marija, gospodinja iz Kočevja — deklico; Češarek Neža, gospodinja iz Prigorice — dečka; Šporar Selesta, gospodinja iz Ribnice — dečka; Primšar Ivana, gospodinja iz Ribnice — deklico; Prelesnik Pavlina, gospodinja iz Hrovače — deklico; Kličko Ljudmila, uslužbenka iz Hrovače — dečka.

Srečnim mamicam čestitamo!

Poročili so se: Bojc Janez, kmetovalec iz Dolenje vasi, in Pahulje Vida, kmetovalka iz Dolenje vasi; Trdan Anton, voznik iz Rakitnice, in Zobec Ljudmila, kmetovalka iz Dolenje vasi; Boh Anton, kmetovalec iz Jurjevice, in Oberstar Marija, kmetovalka iz Jurjevice; Hočevar Jože, rudar iz Kanade, in Čampa Ana, študentka iz Nemške vasi; Lovšin Anton, izdelovalec lesne galanterije iz Zapotoka, in Rigler Miroslava, kmetovalka iz Žlebiča.

Čestitamo!

Umrla sta: Kličko Vjekoslav, otrok iz Hrovače — star 3 dni; Merhar Marija, preužitkarica iz Prigorice — 80 let.

LAŠČE

Rodile so: Modic Marija, gospodinja iz Sv. Gregorja — deklico, Štrukelj Ljudmila, kmetovalka iz Velikega Osolnika — dva dečka (dvojčka); Irt Albina, uslužbenka iz Žabje vasi pri Novem mestu — dečka.

Čestitamo!

Poročili so se: Zgonec Ladislav, šofer s Turjaka, in Šuštaršič Marija, učiteljica s Turjaka; Perušek Stanislav, kmetovalec iz Kotla, in Malnar Ivana, kmetovalka iz Zadnikov; Pucihar Alojzij, strojni ključavničar, in Kotlušček Saloma, gospodinja, oba z Iga pri Ljubljani.

Čestitamo!

Umrli so: Peterlin Alojzij, kmetovalec iz Roba — 79 let; Nučič Marija, gospodinja iz Malega Ločnika — 67 let; Glač Marjeta, preužitkarica iz Rašice — 82 let.

SODRAŽICA

Rodili sta: Arko Marija, gospodinja iz Zapotoka — dečka; Debeljak Frančiška, gospodinja iz Kračalov — deklico.

Čestitamo!

Poročila sta se: Lavrič Stanko, poljedelec iz Kračalov, in Krže Alojzija, gospodinja iz Petrincev.

Čestitamo!

Umrl je: Zbačnik Jože, preužitkar iz Janežev — 82 let.

LOŠKI POTOK

Umrla sta: Benčina Janez, preužitkar iz Travnika — 80 let; Žurga Alojzij, kmetovalec iz Sazca — 60 let.

DOBREPOLJE

Rodili sta: Škantelj Gabrijela, gospodinja iz Podgore — deklico; Culjkar Jožefa, gospodinja iz Male Ilove gore — dečka.

Čestitamo!

Poročili so se: Čad Jože, pismonoša iz Podgorice, in Žnidaršič Ana, poljedelka iz Vidma; Hočevar Jože, kmetovalec iz Male vasi, in Hočevar Marija, kmetovalka iz Kompolja.

Čestitamo!

Umrli so: Mustovar Marija, uživalka socialne pomoči iz Ponikev — 75 let; Zore Marija, uživalka soc. pomoči iz Ponikev — 88 let; Hodnik Matija, uživalec soc. pomoči iz Ponikev — 80 let; Zrimec Ana, preužitkarica iz Vidma — 74 let.

PREDGRAD

Poročila sta se: Kobetič Janez, kmetovalec iz Črnomlja, in Movrin Neža, kmetovalka iz Zagozdca.

Čestitamo!

Umrli so: Šterk Ana, preužitkarica iz Deskove vasi — 87 let; Kobe Marija, kmetovalka iz Jelenje vasi — 82 let; Žagar Marija, kmetovalka iz Predgrada — 84 let.

Iz naših krajev

Vesti iz Sušja

V Sušju so zaključili tečaj ŽVM, ki je trajal 4 mesece. Poleg drugih je imel tečaj tudi to važno nalogo, da bi odpravil zaostalost naše vasi z zdravstvenim posvetovanjem vaških deklet, ki bodo kot bodoče gospodinje in matere v praksi izvajale vse tisto, kar so se v tečajih naučile. Ob zaključku tečaja so si tečajnice želele ogledati kako zdravstveno ustanovo. Ogledasi so si centralni higienski zavod v Ljubljani. Tam so svoje znanje, pridobljeno v tečaju, utrdile še praktično. Videle so, kako ugotavljajo razne bacile in kako jih gojijo na umetnih gojiščih ter kako skrbno pregledujejo vsa živila. Spoznale so vso skrb naše oblasti za zdravje prebivalstva in kako higienski zavod pomaga našemu podeželju pri asanaciji vasi. Osebje CHZ je tečajnice prav ljubeznivo sprejelo in jim prijazno dajalo vsa pojasnila. Pokazali so jim tudi nekaj zelo poučnih zdravstvenih filmov.

Izlet sta omogočili občini Ribnica in Sodražica, ki sta dali tečaju finančno pomoč; prepričani sta, da s takimi tečaji naša vas napreduje. ta

Dne 8. aprila je gostovalo v zadružnem domu v Sušju DPD »Svoboda« Rudnik-Kočevje z Dobričanovo komedijo »Skupno stanovanje«. Obisk je bil kar dober; ljudje so bili z igro zadovoljni.

V kratkem bodo v Sušju v okviru KUD »Dr. Ivan Prijatelj« odprli knjižnico. Ta bo, preurejena in pomnožena z lepo zbirko novih knjig, nudila mnogo več kot prejšnja. Za preureditev in nabavo knjig je dala občina Ribnica 25.000 din, OLO Kočevje pa 20.000 din. ta.

LEP USPEH »PLANINSKE ROŽE« V RIBNICI

V nedeljo, 15. aprila, so imeli Ribničani na odru zelo lepo stvar. V Ribnici je namreč gostovala DPD Svoboda Polje-Vevče pri Ljubljani z opereto v 3 dejanjih — »Planinsko rožo«. Gostje so predvajali opereto popoldan in zvečer. obakrat pred polno dvorano navdušenih poslušalcev. Delo je bilo lepo podano, kar kaže visoko kvaliteto društva iz Polja. Lahko rečemo, da je bila »Planinska roža« v Ribnici lepo sprejeta in je pomenila za ta kraj res pravi užitek. Ribničani si podobnih gostovanj še želijo.

SESTANEK MLADINE V LAŠČAH

Preteklo nedeljo so se na pobudo SZDL sestali mladinci iz velikolaške občine. Sestanka se je udeležilo preko 70 mladincev in mladink. Iz diskusije je bilo razvidno, da je mladina na področju laške občine delavna in da je dosegla pomembne uspehe. Razpravljali so tudi o prostovoljnem delu mladincev in mladink. Sklenili so, da bodo s skupnimi močmi, to je s prostovoljnim delom, uredili v Laščah kopališče, v nekaterih drugih krajih pa športna igrišča. Mladinskega sestanka v Laščah se je udeležil predsednik OLO Kočevja tov. Janez Pirnat in član OK ZKS tov. Golob. Ob koncu je bil izvoljen občinski komite LMS. Za predsednika so izvolili tov. Jamnika, za tajnico pa Škuljevo. -v-

To in ono iz Kolpske doline

Novi most na Kolpi

Most na Brodu, ki veže Slovenijo in Hrvatsko, so leta 1943 uničile partizanske enote in tako preprečile nagel predor nemške ofenzive. Po vojni je na njegovem mestu stal lesen most do pred leti, ko je podjetje »Viadukt« zgradilo nov most.

Zelo slaba sta še mostova v Grbajelu in Hrv. Kuželju. Tovorni avtomobili so večkrat primorani voziti izpod mostu, ker se boje, da se most ne bi podrl.

V Kužlju potrebujemo trgovino

Prebivalci Kužlja želijo imeti trgovine, če že ne v vasi, pa vsaj v bližini. Kupovati so prisiljeni v Hrvatskem Kuželju ali pa v Petrini, obe vasi sta pa daleč in za nakup potrebnih predmetov potrebujejo preveč dragocenega časa.

Zdravnika ni bilo

V zakotni partizanski vasici v Lazih pri Kužlju sta hudo bolni dve ženski, in sicer Rozalija Ule in Julka Kvaternik. Zdravnik iz Kočevja se je na svoji vsakotedenski poti v Osilnico ustavil tudi v Petrini. Poslali so ponj, da bi prišel v Laze k bolnikom, toda kaj je bilo? Enostavno ni prišel, ker baje ni hotel iti šofer. Čudno se nam je zdelo, da je imel šofer tako besedo. Rekel je, da je po kuželjskih poteh preveč blata. Pa je res daleč znano kuželjsko blato, da ga še kočevski šoferji poznajo! Toda kljub blatu je bil v Lazih že mnogokrat avto, zadnjič je prišel živinozdravnik iz Kočevja k nam tudi z avtom, pa se ni pritoževal zaradi blata. Sedaj, ko je šlo za pomoč ženama, je pa ni bilo — zaradi kuželjskega blata. J. Križ

Župnik Lončar

K. M. se je pred časom poročila. Ni se poročila cerkveno, kar pa ni bilo po volji župniku Lončarju iz Drage pri Loškem potoku. Začel je s prepričevanjem in ko ni s tem ničesar dosegel, je začel z gonjo in obrekovanjem. Rekel je celo, da tisti, ki bi to »grešnico« spreobrnil, bi moral prejeti za to plačilo. Njeni materi pa je pisal pismo in ji očital dobesedno: »Še žival skrbi za svoje mladiče, a vi ste zavrgli svoje lastne otroke, pustili ste jih, da so pogubljeni, boga ne boste ustrahovali«. Očitno je, da je hotel župnik Lončar (in tudi njegova kuharica Pepca Kovač), ki pozna K. M., doseči to, da še ta ne bi poročila samo na matičnem uradu. Tako početje župnika Lončarja ni v skladu z Zakonom o pravnem položaju verskih skupnosti, kjer je točno določeno, da nihče ne sme biti na kakršen koli način prisiljen udeleževati se verskih obredov.

OPOMBA UREDNIŠTVA

Na žalost moramo objaviti že drugi primer kršenja naše ustave s strani posameznih duhovnikov. V primeru župnika iz Slemen je bila izrečena kazen dveh mesecev zapora.

Smatramo, da tudi gornji primer zaradi širjenja verske mržnje ne sme ostati nekaznovan. Prav bi bilo, da takega človeka toži tudi mati za grobo žalitev v citiranem pismu.

PRIREDITEV NA SLEMENIH

Pri Gregorju na Slemenih so preteklo nedeljo tamkajšnji igralci kulturno umetniškega društva uprizorili dramo v 3 dejanjih »Prevara«. Tudi ta igra izpričuje kvaliteto tamkajšnjih igralcev in žanje odobravanje številnih gledalcev, ki so prišli na igro tudi iz oddaljenih vasi. Želimo, da bi slemenski igralci šli s tem delom tudi na odre sosednih društev. or.

Zahvala organizaciji ZB v Ribnici

Na dan pred občinskim praznikom v Ribnici smo bili vsi otroci padlih borcev povabljeni na prigrizek. Zbrali smo se v dvorani doma JLA, kjer nas je slavnostno sprejela organizacija ZB in nas pogostila z najboljšimi slaščicami, čajem in malinovcem. Poslušali smo tudi govore, ki so jih imeli komandant JLA, sekretar ZK tov. Zajc in drugi člani. Govorili so nam, kakšni moramo biti, da moramo iti po poti naših očetov in da se ne smemo ustrašiti težav in neprilik, ki bi nas morda še doletele.

Na ta sprejem so bili povabljeni tudi vsi borci, ki so bili prvi pripravljeni žrtvovati življenje za svobodo svoje domovine. Tudi ti so nam govorili. Po končanih govorih pa smo tudi zapeli in zaplesali.

Zahvaliti se moram organizaciji ZB v Ribnici, ker tako lepo skrbi za nas otroke padlih borcev, nudi nam vse, kar je v njeni moči, daje nam štipendije, da se lahko šolamo, skuša nam nadomestiti naše očete, matere, sestre in brate, ki so dali za svobodo svoje najdražje — svoje življenje. Mi pa obljubljamo, da se bomo pridno učili.

Tomšič Zinka, trg. vaj., Ribnica

80-letnica rojstva Ivana Cankarja

10. maja bo vsa naša domovina slavila veliko obletnico — Cankarjev 80. rojstni dan. Čeprav je umrl še zelo mlad, nam je napisal toliko lepega in zanimivega, da ga naš narod ne bo nikoli pozabil.

Cankar je naš največji pisatelj in odločen borec za delavske pravice. Še predno se je vrnil v Ljubljano, je bil na Dunaju pristaš socialnodemokratske stranke. Spoznal je vzroke revščine, ki so jo v kapitalističnem redu trpelj delavci. Videl je, da si bogataši-kapitalisti prilaščajo delo svojih soljudi in se je pridružil delavcem, ki so zahtevali, da naj bodo proizvajalna sredstva last tistega, ki jih uporablja za dobre namene in ki z njimi ustvarja dobrine. Ker je uvidel, da si misli delavska demokratska stranka ustvariti lepše življenje brez revolucije in povezave s kmeti in delavskimi izobraženci, jih je skušal preusmeriti. Svoje misli je širil na volilnih shodih in v glasilu Rdeči prapor in jih je izrazil tudi v umetniški obliki v Hlapcu Jerneju. Delavcem je govoril, naj se dvignejo proti bogatašem in jim iztrgajo oblast iz rok. Delajo naj z združenimi močmi in bodo uspeli. Kako prav je čutil Cankar! Vedel je, s čim bo delavec dosegel svoje pravice.

Zato moramo tega velikega borca za delavski blagor ohraniti večno v spominu. Njegovo osemdesetletnico pa moramo čim lepše počastiti. Mislim, da bi mu bilo nujno potrebno posvetiti nekaj predavanj in pripraviti lepo akademijo. Delavska prosvetna društva, spomnite se Ivana Cankarja in počastiti ga s proslavami, saj vam je on dal temelje svobodnega življenja!

Andreja Košir

IZ SLEMEN

Slemenčani so v letu 1955 dogradili vodovod, ki dovaja vodo iz Gašpinovega večini prebivalcev.

Dograditev vodovoda je stala po približnih računih ca. 10,000.000 dinarjev. Okraj Kočevje je prispeval 2 milijona, OLO Velike Lašče pa 1 milijon dinarjev. Okrog 7 milijonov din so z delom ali pa v lesu, ki so ga prodajali v ta namen, prispevali prebivalci sami.

Sedaj pripravljajo tudi kolektivno zavarovanje goveda. To je način zavarovanja, ki se šele uvaja in nudi zavarovancem najširše ugodnosti. Sklenili so, da bi del dobička, ki ga ima KZ Sv. Gregor, porabili za kritje večjega dela vseh premij.

Ustanovljena imajo kar tri društva: dramsko, pevsko in splošno izobraževalno. Najbolj agilna je dramska sekcija. Doslej so priredili že vrsto veseloiger in dram.

V januarju je več deklet obiskovalo 6-tedenski šiviljski tečaj.

Ob zaključku tečaja so dekleta in šolska mladina nastopila s pisanim sporedom slov. narodnih pesmi.

Naj omenim še splošnoizobraževalno društvo, ki je tudi že imelo več zanimivih predavanj z raznih področij znanosti, tehnike in kmetijstva. Z. J.

SEJA SZDL

Pred kratkim je bila seja občinskega odbora SZDL Lašče. Na seji so člani občinskega odbora SZDL razpravljali o delu organizacij SZDL v občini. Splošna ugotovitev je bila, da so organizacije SZDL v zadnjem času dosegle vidne uspehe, in njihova precejšnja zasluga je, da je bilo v zimskem času več raznih tečajev in predavanj, kar je dokaj pripomoglo, da se tako naglo uveljavlja družbeno upravljanje in komunalni sistem na področju občinskega LO Lašče.

Prvi poganjki

MLADOST

Pomlad! Kadar slišimo to besedo, si vedno predstavljamo zelene trte, cvetoče češnje, siničja gnezdeca, skratka, predstavljamo si vse tisto živo utripanje narave, prebujanje živih bitij, hrepenenje po življenju. Nočem se truditi, da bi opisoval pomlad. Lepo je. S svojim grobim opisom bi samo skrunil idilični mir in opojno tišino pomladnega dne, sanjavo otožnost mesečnh noči, čudovito simfonijo šumenja drgetajočih jelk, bučanje vode, oskrunil bi — lepoto.

In mi ljudje, moderni, v atomskem času živeči, ki se bahamo, da smo zasužnjili naravo, da smo gospodarji sveta, mi vsi smo bedaki. Narava naj bi bila naš suženj? Celo jaz, do skrajnosti hladen, nedostopen razumnik, človek brez fantazije, brez sanj, človek, ki bi najrajši podavil vse birokrate, revež brez denarja in lirične navdahnjenosti, celo jaz sem se spomladi raznežil. Z vsem svojim razumom sem se otepal, branil. Dokazoval sem si, da kot socialist nimam pravice, da bi se vdajal najnežnejši stvari — ljubezni. Ljubezen je za sanjače. Zaman sem se upiral.

Kadar sem pogledal v njene divje plamteče oči, sem čutil, kako poka led okrog srca. Kakšne oči! Divje, brezskrbne, nagajive oči je imela. V njih se je lesketala vsa modrina neba, v njih sem videl cvetoče češnje. Oh, vražje oči! Ni čudno, da je počila tako debela ledena plošča. Spominjam se, da me je nekoč pogledala, nalašč me je pogledala. Brez moči sem se sesedel in zardel. Srce mi je razbijalo. Ona pa me je kar naprej gledala in se smehljala. Ko sem pozneje razmišljal, sem ugotovil, da je bil tisti smehljaj verjetno posmeh. Veste, dekleta, posebno ona z divjimi pogledi, so marsičesa zmožna.

Skoraj bi ne mogel popisati tistih burnih dni. Hrepenel sem, koval verze, hujšal ... In jaz, tepec, pri vsej svoji veliki ljubezni, je nisem nikoli vprašal: »Me imaš vsaj malo rada?« Kaj hočemo! Smo pač različni ljudje na svetu in menda mi je usojeno, da bom vedno ljubil skrivaj, da ne bo nihče vedel, niti ona ne. Mladost, ti si kakor vihar! Mladost, si to ti, tolikokrat opevana, brezskrbna, vesela, nora mladost? Mladost, si ti res smisel življenja? Lažnivci, slepci so vsi, ki pojejo o brezskrbni mladosti, po kateri možje zaman hrepene. Kakor vihar je planila nadme, z vso svojo silno močjo je butala vame, me vila, podirala, vrtinčila. Prosil sem jo, naj me pusti. Še silneje se je zagnala, odnašala vse, kar sem do tedaj zgradil, pustošila. In jaz otrok, nihče, sem padal, se branil in čakal, da me vihar prečisti. Smejte se mi, razumniki, ne zamerim vam, leta nemira so za vami, umirjeni, spoštovani pedagogi!

In vendar te imam rad, mladost, čeprav si včasih kruta z ubogo otroško dušo. Lepa, ne, čudovita, bajna kakor pravljica, silna kot vihar in vendar preprosta kot jaz, ti, mi vsi!

Mladost ne beži!

Ivan Gruden

ZVEČER NA KMETIH

Prihuljen plazi se mrak
preko streh, skozi veje;
vse bolj je tiho, temneje.
temne sence brze preko mlak,

V tiho poletno noč
vsaj za hip izpuhte skrbi,
ko kmet s sosedom kramljajoč
na klopci pred hišo sedi.

Vinko Mihelič

ZAKAJ JE TAKO

Ah, v življenju se bojim
Ko sem sam
premišljujem o vsem
tudi o tem,
zakaj je tako.

Morda sem velik?
Morda sem črv,
morda le vodi brv,
čez strujo k ostalim?

O, ko bi upal si
na trhel most stopiti!
Ah, v življenju se bojim
utopiti!

Pavel Vesel

K članku „Prvi vtisi naših maturantov"

Članek o prvih vtisih maturantov, ki je izšel v prejšnji številki Novic, je upravičeno dvignil mnogo prahu v javnosti, kakor tudi pri samih maturantih.

Glede njegovega nastanka pojasnujemo naslednje: Članek je sestavil pisec brez vednosti maturantov in njihovega odbora. O njem je bil obveščen le ozek krog osmošolcev, ki pa niso izrekli o njem nikakih tehtnih pripomb. Zato ne drži, da se vsi maturanti strinjamo s člankom, iz katerega se da sklepati, da nimamo volje do fizičnega dela. Osmošolci razumemo finančne težave Rudnika in zato obsojamo mnenje izraženo v prejšnjem članku. Prepričani smo, da je bil odgovor Rudnika iskren, saj vemo iz preteklosti, da je prav Rudnik največ pomagal našemu zavodu.

Mnenja pa smo, da bi bilj potrebni tesnejši kulturni in duhovni stiki med gimnazijsko mladino in delavci. Saj bi ti stiki pozitivno vplivali na naše, kakor tudi na njihovo gledanje stvarnosti. Seveda ne mislimo, da je sodelovanje popolno, ako nas podjetja denarno podpirajo, ampak želimo spoznavati delovne ljudi, njih mišljenja, težave — skratka njih življenje.

Mislimo pa tudi, da je komentar k članku sicer upravičen, vendar v enem članku ne more nihče spoznati niti soditi o moralnih kvalitetah posameznika še manj pa vseh maturantov.

Želimo, da naj tudi te vrstice poleg prejšnjega članka pomagajo bralcem ustvariti si popolnejšo sliko o letošnjih osmošolcih.

Odbor maturantov

VELIKI OSOLNIK

Vodstvo in učenci osnovne šole v Velikem Osolniku se svečano pripravljajo na proslavo 1. maja. Posebnost njihove prireditve bo 100 metrov dolgi in 10 metrov široki napis »živel prvi maj«, ki ga bodo naredili iz bakel na Osolniškem hribu. Na predvečer prvega maja bodo te bakle zažgali in napis bo viden proti Grosuplju, Gregorju, Rutam in Dobrepoljski dolini.

IZŽREBANI REŠEVALCI NAGRADNE KRIŽANKE

1. nagrada: Osterman Dragica, Trata 5, Kočevje.
2. nagrada: Oražem Karel, Vince 22, Ribnica.
3. nagrada: Tonkli Stane, Kočevje.
4. nagrada: Česnik Rozalija, Kočevje.
5. nagrada: Južnič Francka, Trg svobode 34, Kočevje.
6. nagrada: Levstik Mimi, OLO Kočevje.
7. nagrada: Talasič Sonja, Kočevje.
8. nagrada: Nosan Maks, Gorenja vas 4, Ribnica.
9. nagrada: Košir Marija, Reška c. 3, Kočevje.
10. nagrada: Zgonc Anton, Ponikve 41, Videm-Dobrepolje.

Reševalce iz Kočevja prosimo, da dvignejo nagrade na upravi lista do 5. maja 1956, ostalim jih bomo poslali po pošti.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE »10 LET KLJUČAVNIČARSTVA«

Vodoravno: 1. dvokolo, 2. prelije, 3. ključ, 4. zadružnik, 5. oči, 6. šah, 7. pravica, 8. garantira, 9. kromirane, 10. prekupčevalec, 11. ključavnica, 12. udarnik, 13. pojasnilo, 14. znanstvenik, 15. opravičen, 16. nogomet, 17. stroškovnik, 18. pogodba, 19. Južnič Mirko, 20. predeluje, 21. obratovodstvo, 22. kaljeno, 23. pregrevanje.

Navpična rešitev med debelimi črtami: **Ključavničarstvo Kočevje.**

Jaka Lavriša

Ob obletnici pokola na Preži pri Kočevski Reki

Povampirjeni fašizem je besnel, upora, ki se je širil kot požar po vsej naši domovini, pa ni mogel več ustaviti. Partizanske enote, ki so rasle iz dneva v dan, so tesno zapahnile vrata v gozdove. Udarci okupatorja so padali v prazno. Vsaka, še tako dobro zamišljena akcija okupatorja se je klavrno končala, navadno z nekaj mrtvimi, ki so jih pripeljali strahopetni zelenci s svojih hajk. Namazanim laškim oficirjem je postajalo vedno bolj jasno, da se ne bori proti njim samo peščica »banditov«, ampak da se je dvignil ves narod, vsi pošteni in svobodoljubni ljudje.

Neuspeh jih je gnal v besnost. Iskali in mobilizirali so vse tiste bedneže, ki so se prodali za skledo makaronov tujcu. Z njihovo pomočjo je pričel okupator ropati, požigati in moriti. Toda odkritega boja — oko v oko z oboroženimi enotami naše mlade vojske pa se je bal. Znašal se je nad golorokim prebivalstvom. Navalil je nanje, ki se niso mogli braniti pred do zob oboroženo hordo, žejno krvi. Tu so pokazali vso svojo strahopetnost in svojo toliko opevano dvatisočletno kulturo, ki ni bila nič drugega kot skrajni vandalizem ...

Te in take misli so mi rojile po glavi, ko sem pred dnevi obiskal na Preži ondod živečega starčka Malnarja, ki je bil priča enemu najstrašnejših pokoljev, kar jih je zagrešil okupator na Kočevskem, zverinskemu umoru petnajstih nedolžnih ljudi, ki so v očeh okupatorja bili krivi že samo s tem, da so bili — Slovenci.

»... Dobro se spomnim, tovariš, tako dobro, kot da je bilo včeraj,« je povzel stari Malnar. »Že zjutraj 21. aprila 1942, ko so Italijani prišli iz Kočevja, ali od kje že, so peljali mimo moje hiše može iz Drežnika in drugih vasi. Sami poročeni so bili, vsi očetje. Nosili so težke zaboje municije na plečih, Italijani pa so jih priganjali. Mislil sem, da so jih pobrali za to, da jim nosijo municijo ...«

Da, tako so tudi oni mislili, ko so jih Lahi spotoma pobrali. Nosili boste municijo, komunisti!« so jim ukazali. Toda vedeli so dobro, koga so vzeli. Našel se je izdajalec, ki je za pest denarja v svoji strahopetnosti blebetal in obtoževal ... Mislil je, da si bo s tem rešil svoje bedno življenje. Ni bila nizka cena za njegovo glavo: petnajst žrtev, petnajst očetov, strahovito mučenih, zverinsko umorjenih. Toda tudi izdajalec ni ušel zasluženi kazni!

Stari Malnar se je naslonil na podboje in počasi nadaljeval, kakor da bi tehtal vsako besedo:

»Popoldne so se vrnili Italijani. Bili so nekje na Brigi. Ustavili so se tamle pred mojo hišo, bilo jih je mnogo. Meni so pokradli, kar je bilo količkaj vrednega. Med njimi, v sredini, so stali na smrt izmučeni možje. Sesti jih niso pustili, čeprav so jim pleča krvavela od težkih tovorov, ki so jih morali prenašati ves dan. Trinajst je bilo domačih in dva partizana, ki so ju nekje spotoma ujeli, sta bila z njimi. Italijani so jih zasramovali in jim pretili. Z ženo sva se jim hotela približati, a se nisva upala, ker so tudi nama pretili s puškami in bajoneti. V strahu sva se stisnila v hišo. Nato je vdrlo v sobo nekaj vojakov in zahtevali so, da jim dam sekire.«

Starčku se je začel glas tresti: »Mislila sva z ženo, da bodo sekali drva. Dal sem jim dve sekiri, pa so jih zahtevali še. Ker nisem bil dovolj uren, so si jih sami poiskali. Vzeli so mi pet sekir, kolikor sem jih imel pri hiši. Kmalu nato so odpeljali domačine naprej, mimo moje hiše, tja proti ograjam. Čez nekaj časa se je začulo strašno kričanje na pomaganje ...«

Pokola samega ni nihče videl. Slika, ki so jo pa drugi dan videli Malnar in ostali prebivalci s Preže, je bila nepopisno strašna. Le skrajni sadisti, ljudje, ki nimajo niti trohice človečnosti v sebi, ljudje, ki so padli na raven, ki je mnogo nižja od najbolj divje zveri, so zmožni storiti kaj takega. Poslušal sem Malnarja, ki je s težavo nadaljeval: »Tedaj sem vedel, da mučijo ujetnike. Bal sem se, da se bodo lotili tudi mene in žene. Vendar, ko je zapomaganje in javkanje potihnilo, so pričeli Italijani odhajati. Enega vojaka sem videl, da so ga onesveščenega pripeljali z morišča. Tudi za morilce je bila slika prestrašna. Pri odhodu mi je zabičal oficir, da se ne sme mrličev odpeljati, da naj jih požro zveri, ker so komunisti.

Drugo jutro sem šel proti ograjam. Prizor, ki se mi je razgrnil pred očmi, je bil pretresljiv. Umorjeni so ležali na več mestih po trije in trije skupaj. Bili so strahovito razmrcvarjeni. Prste na rokah so imeli polomljene, s sekirami so jim sekali roke, ruvali so jim nohte, bodli jih z bajoneti, na koncu pa so jim trpljenje dokončali z udarci sekire po glavi. Nekateri so imeli glave preklane, ker so jih udarjali z ostrino. Bilo je strašno ...«

Starček je umolknil. Zazrl se je preko oreha pred hišo v oblačno nebo. Gotovo so mu stopili živo pred oči dogodki tistega strašnega dne.

Čez nekaj dni so jih prišli domačini pokopat. Pokopali so jih na pokopališču v Banja Loki. Vse sem poznal. Vsi so bili dobri gospodarji in pošteni možje,« je zaključil Malnar.

Odšel sem proti morišču. Na mestu, kjer se je odigrala krvava drama, sem obstal in se odkril. Veter je potegnil skozi gole veje in zdelo se mi je, kakor da čujem skozi njegovo šumenje tihe glasove: »Tovariši, ne pozabite nas!«

Odkritje spomenika v Kočevski Reki

ZVEZA BORCEV NOV KOČEVSKA REKA VABI BORCE NOB V KOČEVSKO REKO K ODKRITJU SPOMENIKA PADLIM BORCEM V NOV IN ŽRTVAM FAŠIZMA. ODKRITJE SPOMENIKA BO DNE 13. MAJA 1956 OB 9. URI DOPOLDNE.